

EGYENLŐSÉG

A MAGYAR ZSIDÓSÁG POLITIKAI HETILAPJA * MEGJELNIK HETENKÉNT EGYSZER

SZERKESZTETTE 1888-1915
SZABOLCSI MIKSA

SZERKESZTŐSEG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, VI. TERÉZ-KÖRUT 25. SZÁM
TELEFONSZÁMOK: 144-30, NYOMDA 92-70
FÉLÉVRE 120.000 KORONA

SZERKESZTI
DR SZABOLCSI LAJOS

Bethlen zsidói és Vázsonyi zsidói

'Also kamen doch die Juden auch in diesen Sack hinein. Ezt énekli Heine Henrik abban a híres balladájában, amelyben a toledói hitvitáról van szó. Valóban, zsidók nélkül nem folyhatott volna le a frankügy sem és, ha már a vádlottak közt zsidó nem található, a zsidóknak mégis *be kellett vonulnia ebbe a zsákba is*, mert a Bethlen és Vázsonyi közti párviadalban megállapítást nyert, hogy *kétféle zsidó van*. Bethlen-féle és Vázsonyi-féle. Bethlen István gróf miniszterelnök kijelentette, hogy Vázsonyit a zsidóság *kis része követi csak*, ezért ő nem tekinti a zsidóság vezérének, viszont vannak Bethlen-párti zsidók is, a miniszterelnök politikai barátai, kik Vázsonyi vezetésének semmi körülmények közt sem rendelik alá magukat. Mire Vázsonyi megjegyezte, hogy ő felekezeti alapon *sohasem politizált* és ilyen alapon *sohasem* kért, nem is fogadott el senkitől politikai támogatást. Az ő politikájáért maga *felelős és nem a felekezeti*.

Ebbe a vitába, ahol alapjában véve mégis csak rólunk van szó — *nostra res agitur* —, nekünk is van kéretlenül is, egy pár szerény szavunk.

*

— Felekezeti alapon sohasem politizáltam, — mondja Vázsonyi Vilmos. *Tévedés.* Néhány héttel ezelőtt, a Vigadó disztermében ötezer főnyi tömeg előtt szólásra emelkedett ugyanez a Vázsonyi Vilmos, a recepció 30 éves jubileumán és *felekezeti alapon politizált*. Zsidó alapon magyar politikát csinált. Mint az a férfi, aki a recepciót kiküzdötte, állt fel szólásra és a magyar zsidóság nevében szögezte le, nem a *félmillió*, de az egymillió magyar zsidónak álláspontját. Vázsonyi felekezeti alapon politizált, mikor azt mondotta, hogy nem magyar zsidók, de zsidó magyarok vagyunk, mikor sirjaikból idézte az elhalt magyar nagyokat és mikor azt kiáltotta oda az ujjongó tömegnek, hogy a haza nem egy pillanat, a haza nem egy óra, a

haza az örökkévalóság és ekkép kell szeretni. Így politizált felekezeti alapon Vázsonyi Vilmos. És mikor e szavakhoz ért, az ötezer főnyi hallgatóság tapsviharban tört ki és ebbe a tapsviharba egymillió magyar zsidó láthatatlan ujjongása is belezúgott, és a tapsolók közt ott állott elsőhelyen báró Wlassics Gyula, a közigazgatási bíróság elnöke, Berzeviczy Albert az Akadémia elnöke, dr. Ripka Ferenc Budapest főpolgármestere és Rákosi Jenő, a legnagyobb magyar ujságíró is. *És még valaki. Gróf Klebelsberg Kuno*, Magyarország kultuszminisztere, ki lelkesen és kipirulva tapsolt Vázsonyi Vilmos ünnepi beszédének, mely huszonnégy óra múlva a világ összes lapjait bejárta és tündökölve hirdette a magyar zsidók legyőzhetetlen és olthatatlan hazaszeretetét.

Mi nem tudjuk, voltak-e akkor a teremben Bethlen-párti zsidók? De *Bethlen-párti keresztények voltak*. És a Bethlen-párti keresztények e pillanatban nemcsak a magyar zsidóság vezérének ismerték el Vázsonyi Vilmost, hanem a magyar nemzet egyik legnagyobb alakjának is.

*

— Felekezeti alapon sohasem politizáltam, — mondja Vázsonyi Vilmos. *Tévedés.* Néhány héttel ezelőtt egy akta jelent meg a világsajtóban. Egy akta, mely a numerus claususról szól, mely bejárta a világ egész közvéleményét és mely akta óvta meg a magyar kormányt egy nagy kellemetlenség-től a genfi Népszövetség előtt. Ennek az aktának a szövege: *a magyar zsidóság tiltakozása a külföldi beavatkozás ellen a numerus clausus ügyében*. Ennek az aktának szerzője: Vázsonyi Vilmos. Az akta eredetije itt van előttünk. Vázsonyi betűi. Szilárd és tudatos írás, semmi tétovaság, semmi törlés. Ez az akta néhány hét előtt megmentette Magyarországot becsületét. Vajjon mit szolt volna Bethlen István gróf miniszterelnök, ha ezt az aktát akkor csak a Vázsonyi-

párti zsidók fogadták volna el, vajjon mit szolt volna hozzá, ha a Bethlen-párti zsidók, kik „nem tekintik Vázsonyi Vilmost vezérüknek“, *visszautasították volna* ennek az aktának az elfogadását? Bethlen István gróf akkor kétségkívül kárhoztatta és elítélte volna azokat a zsidóhíli politikai barátait, kik „Vázsonyi vezetésének semmi körülmények között alá nem rendelik magukat“ — még annyira sem, hogy *ezt a történelmi aktát elfogadták volna*.

De mi akkor, ennél az aktánál sem láttuk sehol a Bethlen-párti zsidókat. *A Bethlen-párti keresztények tapsoltak és ujjongtak Vázsonyi Vilmos aktájának*. És azonkívül hallottuk Apponyi Albert grófot, aki azt mondta, hogy sirt a megilletődéstől, mikor ezt az aktát elolvasta, és hallottuk Hege-düs Lórántot, aki azt mondta, hogy Deák Ferenc szelleme lobog ebben az aktában.

*

Hát hogy is áll a kérdés? Vannak Bethlen-párti zsidók? Vannak. Zsidók minden párton vannak. Még a hajdani néppártnak is volt zsidó tagja. De Bethlen-párti zsidók és Vázsonyi-párti zsidók csak *a közéletben vannak*, de a községházán és a templomban és a zsidóság nagy perceiben és történelmi pillanataiban, *kivülről sohasem lehet rádiktálni zsidó vezéreket a zsidóságra*. Akkor a zsidók egyé forrának, akkor a zsidók együtt éreznek, akkor a zsidók együtt lelkesednek, mert ott a vallás- és jogküzdelem szent kettőssége hevíti a lelkeket és nem a politikai opportunitás szelleme. Kár volt ebbe az ügybe, melynek semmi köze a zsidókérdéshez, a hivatalos kormánylapok által az antiszemitizmus üszkét bedobni, kár volt antiszemita hullámmal fenyegetőzni, csak azért, mert az ellenzék vezére véletlenül azonos azzal a zsidóhíli politikus-sal, ki a recepció emlékünnepe az a bizonyos beszédet elmondotta és azt a bizonyos aktát megírta a numerus clausus ügyében.

Megint és mindig a numerus clausus...

I.

Az angol zsidóság érdekes határozata

Londonból feltűnést keltő és érdekes hírt közölnek az Egyenlőséggel. Az Angol Jewish Association február hó 5-én ülést tartott Avigdor Goldschmid elnöklété alatt. Tudvalevően ez volt az az angol zsidó szervezet, amely a numerus clausus kérdésében feljelentéssel fordult a Népszövetséghez. Legutóbbi ülésén, ugyanez a szervezet, a következő határozati javaslatot hozta:

„— Az angol zsidóság azt reméli, hogy akkor, mikor Magyarországon majd megszűnnek azok a belpolitikai nehézségek, melyek az ország közvéleményében jelenleg uralkodnak, a magyar kormány eleget fog tenni annak az ígéretének, hogy a numerus clausus törvényét eltörli. Tekintettel azonban a jelenlegi belpolitikai nehézségekre, melyek az országot foglalkoztatják, az angol zsidóság ezeket a nehézségeket nem óhajtja su-

lyosbitani azzal, hogy a numerus clausus kérdését a jelen pillanatban újból nemzetközi fórum előtt felvesse.”

Eddig a közlés. Mi már több ízben tapasztaltuk azt a jóakaratot, mellyel az angol zsidóság velünk, magyar zsidókkal szemben, viseltetik. Tapasztaltuk első ízben akkor, mikor az angol zsidóság megértéssel helyeselte azt a lépésünket, mellyel a numerus clausus kérdésében minden kívülről eredő beavatkozást visszautasítottunk. Ez a mostani határozat nemcsak Magyarországnak szól, mellyel szemben jóindulatot fejez ki s melynek érdekeit az angol zsidóság szíven viseli, de szól nekünk, magyar zsidóknak is, akiknek érdekeit is szem előtt tartotta az angol zsidóság ennél az állásfoglalásánál.

A magunk részéről ezuttal is csak helyeselhetjük az angol zsidóság megértő szellemét és mély bölcsességét.

II.

Lukács György: »Nyomban a válság után...«

Az Egyenlőség munkatársa beszélgetést folytatott Lukács György v. b. t. t. nemzetgyűlési képviselővel, a volt kultuszminiszterrel. Mint tudvalevő, Lukács György volt az, aki az Interparlamentáris Unió és a Népszövetségi Liga ülésein több ízben részt vett és aki nem egyszer határozottan állást foglalt a numerus clausus ellen.

Lukács György előttünk a numerus clausus ügyével kapcsolatban a következő nyilatkozatot tette:

— Ismeretes, hogy a Nemzetek Szövetsége Magyarországnak haladékokat adott arra, hogy a numerus clausus ügyét oldja meg, „építse le” azt a törvényt, amely elrendelte Magyarországon a numerus clausus életbeléptetését. Ebben az ügyben állást foglalt a Népszövetségi Ligák Uniójának közgyűlése is, amely a tavasszal tartja közgyűlését. Ha addig a numerus clausus kérdését nálunk meg nem oldják, annak ellenére, hogy a közgyűlés napirendjére a numerus clausus ügyét nem tűzték ki, mégis állást foglалhat. Miként legutóbb Varsóban is, ahol a Liga sajnálatát fejezte ki azon, hogy Magyarországon a numerus clausus még mindig életben

van és ezért utasította albizottságát arra, hogy kísérje figyelemmel a magyarországi antiszemita mozgalmakat. Az Interparlamentáris Unió pedig Genfben fog tanácsulést tartani, akkor, amikor ott a népszövetségi ülések lesznek. Kétségtelen, hogy ott szóba kerül a numerus clausus ügye, és nem kell sok fanátia ahhoz, hogy elgondolhassuk, milyen álláspontot fog elfoglalni a két testület ebben a kérdésben.

— Kíváncsi lenne — folytatta tovább Lukács György —, ha a külföldnek többé nem lenne módja a numerus clausus kérdésével való foglalkozásra. Az ország érdekében feltétlenül szükséges lenne, ha a politikai válság megoldása után a nemzetgyűlés nyomban a numerus clausus ügyét oldaná meg. Vegyük elő a parlamentben a numerus clausus kérdését, tessék végre ezt a törvényt „leépíteni” úgy, hogy többé se a külföldnek, se a belföldnek ne legyen alkalma Magyarországnak erről a szomorú törvényéről beszélni.

III.

A szegedi ítélet

A szegedi kir. törvényszék legutóbb Kádár Lehel pörével foglalkozott, melyben a védelem szeretle volna azt a kedvezményt elérni, hogy a törvényszék, ha el is ítéli Kádár Lehel, legalább minősítse nemzetiségnek, vagy fajnak a zsidóságot. Amint a Kuria jogegységi határozata már megállapította, úgy a szegedi törvényszék is csak azt az álláspontot

foglalhatta el, hogy a magyar zsidóság nem faj, hanem felekezet. A szegedi kir. törvényszék azonban még ennél is tovább ment és megvizsgálta, hogy milyen viszonyban vannak egymással a numerus clausus törvénye és a magyar alkotmány egyéb törvényei. A törvényszék arra a megállapodásra jutott, hogy a magyar zsidóság helyzetének valódi és tulajdon-

képeni jogforrása mégis az emancipációs és recepciós törvény, amelyet a numerus claususnak „szűkebb vonatkozású törvénye nem helyezhetett hatályon kívül.” Ezzel azt is megállapította a szegedi kir. törvényszék, hogy a numerus clausus törvénye, — amely immár a politikai és társadalmi életen kívül a jogéletbe is állandóan belenyulik — zavaró momentum, idegen test a magyar alkotmány szervezetében, amellyel mindig szemben kell magát találnia annak, aki a jogi vagy közéletben akár csak egy lépést is tesz.

A szegedi törvényszék megállapításának, immár minden pártszemponttól független, következménye és követelménye csak az lehet, hogy a numerus clausus törvényét, a magyar alkotmánynak ezt a zavaró momentumát, el kell törölni.

»A jó öreg Weisz bácsi«

A kisujszállási zsidóságnak nagy gyásza van. Több mint ötven éven át volt lelki vezetője, Weisz József főrabbi 73 éves korában, 53 évi lelkipásztorkodás után elhunyt. Folyó hó 3-án temették általános mély részvét mellett. És ez a temetés nemcsak az ottani zsidóságnak mély fájdalmát tükrözte vissza, hanem őszinte gyászát mutatta a város másvallású polgárainak is.

A zsidó pap személyét osztatlan tisztelet és nagyrabecsülés övezte még akkor is, amikor magasra csapott Kisujszálláson a zsidók elleni gyűlölködés lángja. És ez a tisztelet és nagyrabecsülés meghatóan nyilatkozott meg a temetésen is, ahol a tusakodó polgárok könnye egybefolyt és minden vallású magyar megbékült az agg rabbi ravatalánál. A zalalövői, a karcagi és a törökszentmiklósi rabbik szívbeemarkoló szavai után a hitközség, a szentegylet és az izraelita nőegylet nevében dr. Tóth Lajos méltatta azt a hatalmas nevelő munkát, amelyet a megboldogult végzett 23 éves lelkipásztorkodása alatt és melynek hatása, eredménye mutatkozott ime koporsójánál is.

Az általános részvét nem hallgatott el a temetés után sem. Az egyik helyi lapban Török Imre heves-nagykunsági református esperes, aki a legnehezebb időkben sem tántorodott el egy pillanatra sem az emberszeretet parancsaitól, megkapóan szép cikket írt „A jó öreg Weisz bácsi”-ról.

— Fél száz esztendőnél tovább szolgálta itt — írja cikkében — mint rabbi, vallása szent ügyét. Sok gondnal, hiszen nehéz idők járnak Izraelre is; meg aztán népes volt a család is és a nagy családban mindig akad gond. Tisztes alakját megszoktuk látni itt, magunk között. Végigjárta szinte naponként a főutcát, beszólt ide is, oda is, híveihez: szóba állott velünk, akik ismertük és szerettük. Hol tanácsot kért szerényen, hol ő mondott el egy-egy tanulságos esetet a Barajtából, ő maga adott hozzá Perust, az után kérdező arca volt a Söela és várta rá a Tösubát.

— Megvallom itt, hogy szerettem volna porteste fölött a tisztes öregnek, kit bár lehetnek sokan antiszemiták, de őt mindnyájan szerettük! — szerettem volna ott a templomban, ahol ő szolgált egykor, hol még egyszer és utoljára ott volt, — szólani fellette az emlékezetnek kegyeletes szavait, el akartam mondani ott: Ime az Isten emberének koporsója!

Heifetz

Windischgrätz Lajos hercegnek nem volt elég ideje, hogy elutazzék Galiciába és onnan frankhamisitó kaftánosokat importáljon. Kénytelen volt a maga terveit — kaftánosok nélkül végrehajtani. A „kaftánosok“ közül azonban többen mégis eljöttek Budapestre, ha nem is kaftánban, hanem frakkban s ha nem is mint pénzhamisitók. Legutóbb Heifetz Jasa jött el Vilnából, magával hozva a kísérlőjét, Achron Izidort. Ugyanazon a napon, mikor este a Zeneakadémia pazar fényű termeiben második hangversenyét adta Heifetz Jasa, délután a Városi Színházban Jadowker Hermann — szintén „galiciai“ — énekelt. És velük együtt állandó vendégek a „kaftánosok“ földjéről: Godowsky Lipót, Lhevinne József és Friedmann Ignác, akit tulajdonképpen nem is ezen a néven anyakönyveztek el, de aki Galiciában ezt a nevet választotta művészi álnévül, bizonyára nem gondolva arra, hogy még ez a név sem fog nagyon tetszeni az — antiszemitaoknak.

Heifetz Jasa koncertjein is voltak hercegek, grófok és bárók. A viszony a születési főnemesség és a művészet szuverénje között kissé másképpen alakult, mint ahogyan — Jankovich Arisztid naplója szerint — elképzelték. Heifetz Jasa nem hamis valutát terjesztett, hanem a művészet legmagasabb értékeit szórta teli kézzel, a mágnások pedig tapssal és elragadtatással hódoltak neki. S ha Jankovich Arisztid ott lett volna ezen a koncerten, — amint tudjuk, nagy zenebarát — úgy bizonyára ezt jegyezte volna be naplójába: „febr. 2. Este Zeneak. Heifetz-koncert. Mendelssohn 3-ik tétel briliáns. Beethoven Dervisek tánca ragyogó. Előkelő főúri közönség, sok taps és ráadás“.

Jankovich Arisztid bizonyára ezt írta volna be a naplójába, amint beírta azoknak a kitűnő magyar zsidó színészeknek a neveit is, akik élvezetet szereztek neki a színházban. Mi sem volnánk kevésbé tárgyilagosak, eszünkbe sem jutna a művészekben egyebet keresni a művészetük-nél, ha véletlenül az utolsó években — egészen a frankhamisitás ügyéig — Galiciáról és Galicia zsidóságáról nem azt a közhitet próbálták volna elterjeszteni, hogy ez a világ legsötétebb pontja, az erkölcsei fertő, Európa járványfészke, melyet jó társaságban még említeni sem illik. Mert ezt terjesztették s nagyon jól visszaemlékezünk rá, hogy az első nemzetgyűlésen egyszer ott jártunk a parlament folyosóján, mikor az újságírók a jobboldali folyosóról hírül hozták, hogy az egyik — akkor — fajvédő képviselő éppen az Egyenlőség egyik háborus cikkén háborodott fel, mely „védelmébe vette“ a galiciaiakat. Akkoriban csak úgy „vettük őket védelmünkbe“, hogy az emberiség követelményeit reklamáltuk azokkal szemben, akik a háboru legszerencsétlenebb áldozatai voltak, kiket négy-ötször földönfutóvá tett a háboru ide-odahullámzó fordulatai s akik az oroszok éppen amiatt vettek többbizben véres böszt, mert a mi katonáink győzelmét kívánták és mozdították elő. Az értünk szenvedő galiciai zsidóság nagy karriért futott meg a mi antiszemitáink szemében a háboru óta. Először „nem kívánatos“

elemekké minősítették őket, akiket az országból még akkor is kiutasítottak, ha már évtizedekig itt laktak is és nemzedékek óta levetették a kaftánt. Gottesmann Ede prematurus gimnazista nem hordott kaftánt, mégis Lembergbe kellett mennie. Haragudtak a „galiciaiakra“, de a frankhamisitási ügyben szívesen kaftánba bujtatták volna őket, hogy szolgálatukra lehessenek és céljaikat előmozdithassák.

Ugy érezzük: ismét itt az ideje, hogy „védelmünkbe vegyük“ a galiciaiakat. Az a képviselő, aki annakidején oly mélységesen felháborodott a cikkünkön, már régóta nem képviselő. A „nem kívánatos“ elemek pedig eljönnek frakkban, világhírnévvel, Európán és Amerikán, fejedelmi udvarokon keresztül. Eljön Jadowker, az operaszínpadokra nőtt galiciai kántor, eljönnek a zongoristák és hegedűsök, vérbeli utódai azoknak a hangszereseknek, kiknek Dávid király a maga fenséges zsoltárait írta.

Eljönnek ide hozzánk és elmennek szerte az egész világra, hogy a művészet világrelációiban hirdessék egy nagy népnek mélyen rejlő, nemes értékeit. Egy-

szer Chaplin és Jackie Coogan, máskor Heifetz Jasa személyében tanítanak meg bennünket arra: *mi él, mi rejtőzik a „galiciai“ zsidóság gettóinak mélyén, mi van a sötét, homályos tanházak, chéderek és jesivák padjai között, a kis templomok kórusaiban, a kántori emelvényen, a „csodarabbik“ udvarában és lemosolygott környezetében.* Ahol megjelennek: hercegek, grófok és bárók tapsolnak nekik, könnyeznek, vagy mosolyognak rajtuk. A határok megnyílnak előttük, paloták kinyitják kapuikat, csillárok reájuk ontják fényüket, ingmellek és ékszerek vakítanak feljüket. Csillagsugár kíséri őket utjukon — mint Ady írja a „bélyeges seregéről“ — és mögöttük még mindig felhangzik a gunyöröhej. Előttük a világhír, mögöttük az előítélet. A legfurcsább, a legtragikusabb karnevál-menet, melyet valaha is kigondolt az emberi képzelet...

Ott ültünk a Zeneakadémián, Heifetz Jasa koncertjén, onnan üzenjük a volt fajvédő képviselő urnak: Igenis, „védelmünkbe vesszük“, újra és századszor a kigunyolt, lekicsinyelt galiciaiakat. Onnan üzenjük a fajvédő képviselő urnak: *Le a kalappal, le a kalappal, tisztelt antiszemita urak, a — „galiciaiak“ előtt!*...

Dr. Ballagi Ernő.

Üdvözljük az erdélyi zsidóságot

A legutóbbi napokban két hír érkezett Erdélyből. Az első arról szól, hogy Cuza, a román antiszemita vezére, egyik nyilatkozatában „nemes barátainak“ nevezi Gömbös Gyulát és Eckhardt Tibort. A másik hír arról a paktumról szól, mely a román kormány és az erdélyi magyar párt között jött létre. Ebben a megegyezésben, mely az erdélyi magyarság helyzetét szabályozza, többek között szöszent a következőket olvassuk:

„Mindenkit olyan nemzetiségűnek akceptálnak, amilyennek vallja magát. A zsidók közül magyarnak számítanak mindazok, akik a Magyar Pártnak tagjai és gyermekeik magyar iskolát látogatnak“.

Amilyen kevésbé fontos a Cuza-féle nyilatkozatról szóló hír, mely az erdélyi magyarság hóhérait és a budapesti ébredők vezéreinek baráti viszonyára és kapcsolataira világít rá, éppoly fontos, sőt döntő jelentőségű a második hír. Amiről ez a megegyezés beszámol, az történelmi jelentőségű, történelmi fordulatot jelent az erdélyi magyar zsidóság helyzetében. A tényleges állapot eddig is az volt, hogy az erdélyi zsidóság túlnyomó többsége magyarnak vallotta magát. Egy heroikus gárda küzdött az élükön, akik közül soha meg nem szűnő hálával emlékezünk meg Gombos Benőről Kolozsvárott, Kecskeméti Lipótról Nagyváradon, Leitner Mihályról Déván. Ennek a hősi gárdának évek hosszú során keresztül minden akadállyal, üldözéssel, jogi és anyagi elnyomással szemben az volt a meg nem szűnő törekvése, hogy az erdélyi magyar zsidóság politikailag is megmaradhasson magyarnak. Ezért küzdöttek, a küzdelmet nem hagyták ellankadni, bár a román kormány minden erőfeszítéssel azon volt, hogy az erdélyi magyar zsidóságot a magyarságtól elvonja. A hosszú küzdelem során az volt a helyzet, hogy az erdélyi magyar zsidóság hivatalosan nem lehetett magyar, csak

érzelmeiben őrizhette meg hazafiságát és hűségét a magyarság iránt és ezért sok keserű áldozatot is kellett hoznia. Az erdélyi magyar zsidóság nagy tömegeinek, heroikus vezetőinek küzdelme célt ért, végre

megdőlt a nagy hazugság

és a román kormány kénytelen volt belátni, hogy kétszáz ezer erdélyi zsidót nem lehet elszakítani a magyarságtól. Az a paktum, mely Ugron István és Brătianu miniszterelnök között jött létre, minden erdélyi magyar zsidónak megadja azt a jogot, hogy önmaga határozza meg nemzeti hovatartozandóságát, megadja azt a jogot, hogy az erdélyi magyar zsidó ezen-
tul

nyíltan, felemelt fejjel vallhassa magát magyarnak.

A nagy történelmi fordulatnál, az ünneplés percben szívünk egész melegevel közeledünk erdélyi testvéreinkhez. **Üdvözljük az erdélyi zsidóságot, mely kívárta ezt a percet, mely nem hátrált meg ezernyi akadály előtt, mely nem hódolt meg a kormány által támogatott cionizmus aknamunkájának, hanem türelemmel és megadással, meg nem szűnő küzdelemmel várt mindaddig, amíg nyíltan elismerték magyarságát és hűségét siker koronázta.**

Ez az új állapot elsősorban nagy nyereséget jelent az erdélyi Magyar Pártnak, mely lelkes zsidó papokat, lelkes zsidó ifjúságot, önfeláldozó közkatonákat nyert nagy küzdelmében. Nyereséget jelent az erdélyi magyar zsidóknak, akik súlyos lelkiismereti terror alól szabadulnak fel e pillanatban. A történelmi jelentősége ennek az új paktumnak az, hogy ha területileg el is vagyunk választva az erdélyi magyar zsidóságtól, ők most már nyíltan lehetnek magyarok és így együtt vagyunk, egy irányban haladunk az erdélyi magyar zsidósággal és együtt küzdhetünk velük nemzetünkért, hitünkért.

A kivándorlók figyelmébe!

I.

Az Egyenlőség szerkesztőségéhez a következő levél érkezett:

Igen tisztelt Főszerkesztő Ur!

Hálás elismeréssel adózom b. lapjuk nemes munkájának, melyet a magyar zsidóság érdekei megvédése terén önzetlen buzgósággal fejtenek ki. Oroszlánrészt vesznek ki önök úgy a belső, mint külső ellenségeink ellen folytatott küzdelemben s minden igyekezettel megóvták a mi szegény hajlítható ifjúságunkat a cionista mérték elkeikbe való befészkelődése ellen. Amennyiben szolgálatukra lehetek palesztinai utamon szerzett szomorú tapasztalataimmal, úgy a legnagyobb készséggel állok b. lapjuk rendelkezésére.

Vezérelve a nemes céltól, hogy ifjúságunk a más kárán okuljon, ugyszintén a kivándorlásra hajlamos része elkerülje a cion-mázzal bekent szomorú ázsiai rabágnak és ismeretlen betegségeknek sorozatos kínszenvedéseit, — s mivel ez egyetemesen érdeke a magyar zsidóságnak, hajlandó volnék adataimat az Egyenlőség útján a nyilvánosság elé tárni s pontosan vázolni, mi vár Palesztinában a kivándorló magyar zsidóra.

Kiküldött munkatársuknak bármely Búdatán 2 órától 4 óráig állok rendelkezésre a Szent János tüdőgondozóban, ahol jelenleg utam következményeit viselem.

Hitsorsósi üdvözléssel

Salamon Ignác

Ujszentjános kórház

Tüdőgondozó Pavillon 70. sz.

Budapest, 1926. február 8.

II.

A levél vétele után az Egyenlőség egyik munkatársa felkereste Salamon Ignácot az Új Szent János-kórház tüdőgondozójában. 25 éves, csinos arcú, szőke fiatal ember, kórházi ruhában fogad, lábbadozó tüdőbeteg. Bevezet a kórház társalgójába és ott okmányával való igazolás után a következőket mondja el szóról-szóra:

— Erdélyben, ahol faipari tisztviselő voltam, azt tapasztaltam, hogy nagymértékű cionista agitáció folyik a Palesztinába való kitelepítés érdekében. Én is igyekeztem szerencsét próbálni, többedmagammal beálltam a chalucok közé. Erdélyből százával mentek ki a fiatal emberek. Junius hó 24-én utaztam el, lefizettem 3 font 47 shillinget a kolozsvári cionista szervezelnél négy napi ellátás fejében. Bizonyítványom tanúsága szerint a kivándorlók közé a cionisták veszélyére és kárára állottam be. Négy napig voltam megérkezésem után a kivándorlók, a chalucok primitív ponyvasátorában.

— Megdöbbenéssel tapasztaltam megérkezésem után az első napon, hogy a táborban, Palesztina földjén nem kóser, hanem tréfli koszt van. A negyedik napon minket a haifa-i táborból kitétek, pénzünk 1½ fontot visszaadtak és rányomták utlevelemre

a héber bélyegzőt, mely szerint, „fentnevezett egyén saját felelősségére távozott el, többé egyetlen cionista szervezet sem törődhetik vele.”

— Megdöbbenve távoztam, ismeretlenül, az idegen városban, zsebemben másfél fonttal. Munkát kerestem. Megrémültem, amidőn megtudtam, hogy mekkora a munkanélküliség. Félrevezetik a kivándorlókat, mert munkát Palesztinában alig lehet kapni, az a munka, amit az ember vállalhat, a legkínosabb fizikai munka. Különösképen zsidóvallású magyarok és németek kapnak nehezen munkát, a lengyel és orosz zsidók, akik a cionista szervezetek vezetői, elnyomják őket, ellenséges indulattal viseltetnek a magyarokkal és németekkel szemben.

— Előfordult például az, hogy 30 magyar kivándorló fiú egy építkezésnél munkát kapott, homoklapátolási, vályogvetési, mocsárcsapolási munkát, amit 45—50 fokos hőségben lehet csak elvégezni. Egy új villanytelepnél voltak alkalmazásban. Néhány napi munka után az ottani cionista szakszervezet a 30 zsidóvallású magyar kivándorlót sztrájkra biztatta. És sztrájkba is léptek a magyarok, mire még aznap a cionista szakszervezet helyükbe orosz és lengyel kivándorlókat vett fel.

— Alig tartózkodtam néhány napig Palesztinában, átmentem azokon a betegségeken, melyeken mindenkinek, aki Palesztinában tartózkodik, át kell esnie. Ez a betegség az Európában ismeretlen charara nevű bőrbetegség, amely nem más, mint mogyoró nagyságú kiütés a végtagok több helyén. Azután a papadácsi nevű betegséget kaptam meg, amely 40 fokos lázzal jár, étvágytalanságot idéz elő, napokig, de hetekig is eltarthat. Ezek olyan betegségek, amellyel Palesztinában az embert még a kórházban sem veszik fel: primitív betegség, mondják, olyanszámba megy, mint nálunk a nátha, influenza. Szerencsés ember az, akit elkerül a trachoma vagy a malária, meg a vérhas. Én sajnos, szembajt is kaptam, a maláriában is volt részem.

— De folytatom tovább: munkát kerestem. A Keren Kajameth-pénzekből vásárolt alapítványi földeken, az ugynevezett telepítvényeken kerestem munkát. Ott is a legnagyobb megdöbbenéssel tapasztaltam, hogy nincsen kóser koszt, saktart nem lehet látni, nincsenek rituális étkezdek, nincs rituális fürdő. A kivándorolt fiatal lányok és fiatal emberek a legerkölcselebb életet folytatják ezeken a telepeken, de örömmel tapasztaltam,

hogy a zsidóvallású magyar leányokat lelkületük távol tartja ezektől a helyektől. A zsidóvallású magyar lányok inkább a városokban keresnek alkalmazást. Le kell szögezni azt a szomorú tényt, hogy egyetemet végzett intelligens lányok sem érhetnek el más foglalkozást, minthogy beállanak a már megvagyonosodott gazdag, többnyire lengyel zsidó házakba cselédnek, beteget ápolnak, vagy kezelnek, bölcsőket tolnak az utcán, vagy durva kézimunkát kénytelenek végezni. A férfiak pedig, köztük én magam is, homoklapátolást, csigán való vontatást, kikötőben való deszkahordást voltam kénytelen végezni, úgy, hogy rövidesen a nehéz munka, a rossz táplálkozás, a szalmazsákokon való álmatlan éjszakák következményeként tüdővérzést kaptam. „Haddassa” nevű héber kórházba kerültem, ahol már nem is lepődtem meg azon, hogy nem főztek rituálisan. Megtudtam, hogy a legtöbb kórházban nem adnak kóser kosztot a betegeknek, éppen úgy, mint a machne hoajlimok-ban, a kivándorlók táborában.

— A szombatot sem tartják meg mindenütt, főképen vidéken nem. Arra vonatkozólag, hogy a magyar zsidókkal szemben hogy viselkednek a lengyel és orosz cionista orvosok, elmondom a következőket:

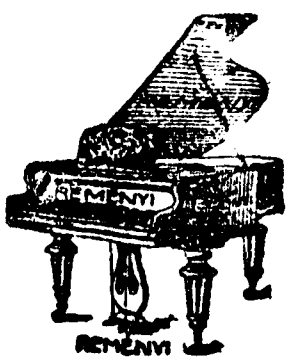
— Midőn különböző építkezési, kikötőbeli és napszámmunka után a kórházból kijövet újból megbetegedtem, egy dr. Glückler nevű főorvos kórházba utalt be, ahol őt napig ápoltak, majd ismét kénytelen voltam nehéz fizikai munkát végezni. Ötnapi tüdővérzés után munkába álltam tehát ismét, de a rossz táplálkozás következtében (főleg szentjánoskenyérrel és tejjel táplálkoztam) újból megbetegedtem, légycsipés következtében malária-fertőzést kaptam. Ismét kórházba kerültem, de miután magyar voltam, és már a kórházakban sem szeretik a magyarokat, elsősorban az oroszoknak és lengyeleknek tartják fenn a helyet, kiutasítottak.

— A mi célunk nem emberi lelkek

Zongorát, pianínót, harmoniumot

ne vegyen, míg **REMÉNYI-nek** a Zeneművészeti Főiskola szállítójának zongoratelepét meg nem látogatta:

Király-utca 58-60
Régi zongorát, pianínót
vesz, cserél, javít, hangol

pages No. 5-6 missing

...súlyos
...meg a helyén.

...Kommün, román megszállás...

Ebben a sötét időben olvasom, hogy a törzssorvos ur miniszter lett. Kevés idő múltán dolgom is akadt nála. Hatalmas gazdám, a másik miniszter küldött, hogy valami hatásköri összeütközést intézzek el vele, jó ismerősömmel. Fent a Várban nagyon sokan várakoztak a kihallgatásra; közöttük

ott látom a félkezű ezredorvost is.

Szomorú és megtört volt, balkezeiben iratcsomót szorongatott. Kérdésekre elmondotta, hogy értesítést kapott, mely szerint vezető állását el kell hagyni, kórházi lakását át kell adni, őt magát berendelték a Központba, valamilyen fiatal orvos keze alá — írónaknak. Mutatta, hogy a kórházi választmány egyhanguan igazolta, a rokkantak pedig valamennyien kérték az állásban való megtartását, hosszú ívek teltek meg a girbe-görbe aláírásokkal. — Mindezt azért, mert zsidó vagyok — mondotta. — És épp most, mikor visszanyertem egészségemet és szüleim is utban vannak, hogy hozzám költözhesse nek.

Bent a Kegyelmes ur színe előtt megfeledkezve eredeti küldetésemről, kiméltet kértem tőle, mint régi jó ismerősömtől, a törzssorvos urtól: bajtársa, a vaskoronás félkaru ezredorvos iránt.

Haragosan támadt rám:

— Önnek tudnia kell, hogy nem tűrünk zsidót vezető állásban! Ha nem tesszik neki a beosztás, vándoroljon ki... mi nem marasztaljuk.

Szóltanul mentem ki; elkerültem az ezredorvos kérdő tekintetét, kinéztem az ablakon, de a csodálatos kilátást eltakarta a város fölött terpeszkedő sűrű szürkés-fekete köd...

Azóta gyakran látom a törzssorvos urat prêmes bundában és suhanó hatalmas autóban. Azt mondják, felhagyott praxisával, képviselő és városi korifeus lévén, teljesen a politikának szenteli magát.

GRAND RESTAURANT
NEIGER
TERÉZ-KÖRUT
Magyarország legelőkelőbb kóser étterme, polgári árak, kifűző konyha, elsőrangú italok.
ponta paprikáshal Külön termék

Két orvos

Ezt a történeti feljegyzést közel öt éve, hogy papírra vettem. Íróasztalfiókban dim-lomok között véletlenül került elő. Amikor megírtam, azt hittem, ha valamikor kézbekerül, már történelmi emlék lesz belőle; nem egészen így van; sokat veszített aktualitásából az írás, de azért minden magyarázat nélkül megérthető.

Az egyik katonatorvosnak három aranycsillagja volt és igen előkelő helyen ismerkedtem össze vele. Egy ausztriai kolostorban, mely szigorú életrendjéről, valamint arról volt nevezetes, hogy a kedves testvérek csaknem kivétel nélkül a főnemességéből kerültek elő, a főnökasszony pedig az uralkodó család leszármazottja volt. A világháború harmadik évében a zárdát tábori kórháznak rendezték be és a kedves nővérek az ideagzó állandó harci zaj között ápolták a feláldozó szorgalommal a legtöbbnyire igen súlyosan sebesülteket. A kolostor egyik belső szobáscsájában állandóan elhomályosítva volt az ablak; ide még a híresen szigorú generaloberstabsarzt ur is lábujhegyen és szordinós sarkantyúkkal lépett be s itt maga az ezüstbaju főnökasszony ápolta, nem ismervé a fáradtságot. Ebben a szobában találkoztam az ezredorvos urral.

Arca és felső teste csaknem teljesen be volt pólyázva,

szemén fekete szemüveg, mert ez a katonae gyűke volt a legsúlyosabb sebesülteknek. Azok a legények, akik a frontról ismerték, elbeszéltek, hogy kézigránát roncsoolta össze az ezredorvos urat, amikor a drótsövény előtt kötözte a sebesülteket; sokat beszéltek a bakák a regimentárz nagy bátorságáról. Különben mindnyájan nagyon szerettük ezt a nagy beteget; aki olyan vitézül tűrte a sok

szenvedést; le kellett vágni a jobbkarját, szép férfias arcát örökre eléktelenítették a gránátszilánk ütötte mély sebek. Egyszer hallottam őszinte örömeinek kitörését is: amikor szeméről levették a kötést és megtudta, hogy a szemévilágát sikerült megmenteni. Amikor megengedték az olvasást, első könyve a magával hozott megkopott héber imakönyv volt. Buzgó ájtatosságáért mindannyian — különösen a főnökasszony — mindjobban megkedveltük. Csak néha borult el a kedve: mi lesz a tehetetlen apámmal? anyámmal? kik egész vagyonukat a doktorfiura költötték és ma is dolgozniok kell a délvidéki csepp szatócsüzletben? magamhoz akartam venni őket, mint híres jól kereső orvos, ma én magam is bizonytalan helyzetben vagyok...

Akkoriban érkezett meg a 3. osztályu vaskoronarend az ezredorvos számára, mellé a Károly csapatkereszt, rajta a felírás: a hálás haza...

A másik orvos egy ranggal magasabb ur volt, aranygalléros, vele is előkelő helyen ismerkedtem meg. Akkor már nem hordottam a császár zubbonyát. Mint rokkant, állást kaptam egy exclusiv kis fürdőben, ahol régi kedves vendég volt a törzssorvos ur családjával. Igazán kellemes ember s látszatra is „stramm“ katona volt. Volt-e a harctéren? azt nem tudtam megállapítani. Harctéri kitüntést egyet sem láttam rajta; élményeiről nem beszélt, pedig sokat panaszkodott, hogy milyen sok dolga van és milyen nehezen tudja amellet a felvirágzó fogorvosi praxist ellátni: igaz, hogy a kettős jövedelemből módja van fogatot is tartani. Az bizonyos, hogy erősen zsidóellenes volt már abban az időben, egyáltalán nem kímélte megjegyzéseivel azokat az üdülő zsidó asszonykákat, akik a fürdőtulajdonos, a Bujdosó gróf utasítása ellenére, de súlyos betegségeiktől beajánlotan juthattak erre az exclusiv fürdőre.

Hónapok múltán találkoztam Budapesten a félkaru ezredorvossal, örömmel újságolta, hogy milyen szépen halad a balkézzel való munkában, már beosztása is van, egy nagyobb hadikórház vezetését bízták rá.

A törzssorvos urat is láttam ezidőbajt: egy bajtársam figyelmeztetett rá, mint a

Ápolja kezét

Dr. Kovács kézpasztával

ideális kézfinomító. — Mindenütt kapható.

Ára 16.000 korona.

Készíti:

FENYVES gyógy-szertár

Budapest, VI., Jókai-tér 8.

majdnem naponta.
ezredorvos urat? aki olya.

Bloch doktor

II. Vilmos császár és a választott nép

A német fajvédő nem gondol arra, hogy a legrégibb német könyv (Ulfilas bibliafordítása) és a legrégibb német ima (az ugynevezett wessobrunni ima, amely a Genesis-ből való) zsidó eredetű. Míg a középkorban a legvéresebb háborukat folytatták egymás ellen a népek a Biblia egy-egy szavának értelmezése miatt, manapság tanui lehetünk a könyvek könyve, a Biblia ellen intézett rohamnak. Ebben a hadjáratban Friedrich Delitzsch, az assziológia német tanára vezet. „Bibel und Babel” címen tartott előadásai a múlt század végén elsőrendű szenzációt jelentettek, nem ugyan szellemi tartalmuk, hanem a vakmerőség miatt, amely Delitzschet jellemezte. A szakemberek Németországban és a külföldön elutasították Delitzsch új hipotézisét, de II. Vilmos császár e szavakkal üdvözölte: „Nem árt, ha a választott nép nimbuszából lefaragnak valamit.” Hogy a német császár nem szerette túlságosan az ó-testamentumot, ennek megvan a maga érdekes oka. Elhitették vele, hogy a francia forradalom harci jelszava, a „szabadság, egyenlőség, testvériség” a zsidó bibliából való. Ebben van is valami igazság, hiszen a Biblia szerint az egész emberiség egy emberpártól ered, vagyis Ádám fia, testvér, akik egyenlőségre és testvériségre vannak kötelezve. Csak héber próféta mondhatta e szavakat: „A szolgákat és a szolgálókat is részesíteni akarom tudásomban.” Ezzel szemben Aristoteles a rabszolgatartók legösibb védője volt. Mózes második könyve a népszabadság fenséges époszával ajándékozta meg az emberiséget.

Mit mondott Crémieux a hadbíróság előtt?

Adolphe Crémieux francia igazságügy-miniszter, a zsidóság halhatatlan szellemi vezére egy hadbíróági tárgyaláson, amely Oran-ban folyt le, mint védő ezt monddta:

— A zsidók egész vallása a szolgaság gyűlöletén, a szabadítói iránt érzett háládatosságon nyugszik. Izrael Istene ezt mondja a Biblia mindenik lapján: „Én vagyok az Ur, a te Istened, aki kivetelted tégedet Egyiptomból, a szolgaság házából.” És még ma is, négyezer év után a mi Pészach-ünnepünkön, mikor a földszitett asztalnál köröskörül öröm sugárzik az arcokról, a fiu ezzel a naivul előírt kérdéssel fordul apjához: „Miért nagyobb ma az öröm, a jókedv, mint minden más napon?” És az apa ezt a jelentős, meghatározó választ adja: „Fiam, szolgák voltunk Egyiptomban; ma van a mi szabadulásunk nagy napjának ünnepe”.

D'Israeli, Goethe és Kant

D'Israeli, Nagybritanniának lord Beaconsfield néven egyik legnagyobb államférfia,

aki ha kitért is, sohasem tagadta zsidó származását, ezt monddta miniszterelnök korában:

— Ha nem fordították volna angol nyelvre a Bibliát, nem lenne angol parlament. Az Ur és Gideon kardja vivta ki Anglia szabadságát.

Goethe ezt írja a Bibliáról:

— A Biblia örökkön ható könyv, mert amíg a világ áll, senkisémm mondhatja: Én megértem a Bibliát egészében és megértem részleteiben. Mi azonban szerényen azt mondjuk: Egészében tiszteletreméltó, részleteiben alkalmazható.

Kant 1796-ban a párisi Sièyes abbéhoz intézett levelében ezt mondja:

— Egyedül a Biblia foglalja magában a világtörténelmet bizonyos összefüggésben. A Biblia az én legnemesebb kincsem: nélküle nyomorult lennék. Csak a Bibliában találhatók megbízható szabályok arra nézve, hogyan érhetik el emberek és államok a lehető legnagyobb boldogságot. Ha a Biblia utasításait követitek, nemcsak hazátoknak lesztek hű polgárai, hanem a földkerekség minden népét testvériesen fogjátok szeretni.

A véreskezű Pobjedonosev és az ő házizsidója

A cári Oroszország szent színódusának főgondnoka, a zsidóüldöző, véreskezű Pobjedonoszcev egyszer evvel a kérdéssel fordult az ő házizsidójához:

— Nos, mit gondolsz, mi lesz a vége annak, hogy a zsidók ellen megyek? Hogyan gondolkodnak erről a te embereid?

— Ha én ezt megmondanám Szentszédnek, biztosan Szibériába száműzne.

— Mond meg, ígérem, nem lesz bántódásod.

— Nos hát: a vége — ünnep lesz.

— Ünnep? — csodálkozott öszentsége.

— Hiszen kiirtalak, kiéheztetlek benne teket!

— Ez mindig így volt, — felelt a zsidó. Először jött Fáraó, aki kiirtotta a zsidókat és a vége — ünnep lett: Pészach, a husvét. Aztán jött Antiochus, ő is megszároltatott s a vége — ünnep lett, a Makkabeusok templomavatása. Majd Haman jött, ő is irtotta a zsidókat és a vége megint egy ünnep lett: Purim. És még sokan voltak mások, akik mind kiirtották a zsidóságot és mindig ünnep lett a vége. A zsidók ma már nem ülik meg ezeket az ünnepeket mind, végre is nem lehet az év minden napján ünnepelni, de — mint mondtam — ez mindig így volt és mindig így lesz. A zsidók kiirtása zsidóünnepel végződik.

volt, hanem zsidó származásu. Max Bower már egy-kereken kimondja: *Krisztus német volt!* Delitzsch ur is azt állítja, hogy a nazaréthi Jézusban nem volt zsidó vér. Fölösleges rámutatni, hogy az ujszövetség teljes határozottsággal abból a történelmi tényből indul ki, hogy Jézus Krisztus vérbeli zsidó és pedig Dávid házából sarjadó. Elég arra hivatkozni, hogy Jézus, valahányszor Istent szólította, mindig atyái Istent, „Ábrahám, Izsák és Jákob” Istent szólítja. Az ujszövetségben olvasható, hogy Jézus maga monddta: „Az üdvösség a zsidóktól ered.” Az ujszövetség írói közt egyetlenegy nemzsidó sem volt és mindnyájan hangsúlyozzák a zsidó néphez való tartozásukat. A Korinthusi Paulus is: „Héberrek ők, én is az vagyok. Izraeliták ők, én is az vagyok, Ábrahám sarjai ők, én is az vagyok.”

HÓLABDA

A hólabda, Vázsonyi Vilmosné akciója, megkezdte jótékony útját. Megmozdult a magyar zsidó társadalom, megmozdultak a zsidó szívek, az eddiginél is erősebb mértékben kapcsolódtak bele a diákság ügyébe a nemeslelkű zsidó asszonyok és

a diákmozgalom új életre kelet.

Új anyagi erőforrások nyitak meg, új ötletek támadtak, melyek valamennyien alkalmasak arra, hogy a külföldi diákság helyzetét megjavítsák és belevéssék a zsidó társadalom lelkébe, hogy nincs olyan alkalom, a társas életnek nincs olyan összejövetele, nincs olyan szórakozás, amely elmulhat anélkül, hogy a diákokra gondoltunk volna. És mindezekből az ötletekből kicsendül a másik igazság is: rendezni kell ilyen társas összejöveteleket, melyeken a szórakozás és az élvezet csak másodrendű cél, a főfeladat pedig az, hogy

tudatosan mozgassuk meg a társadalom legszélesebb rétegeit, szenvedő diákjaink érdekében.

Vázsonyi Vilmosné hólabda-délutánja

Vázsonyi Vilmosné keddi hólabda-délutánján jelen voltak: dr. Bedő Mór, dr. Láng Lajos, Láng Lajosné, Szigeti Mária, Szigeti Aurél, Bosnyák Izso, Purjesz Lajosné, Polonyi Elemér, Hell Jenő. Összesen befolyt: 100.000 korona.

Schwarz Gyuláné hólabda-délutánja

Schwarz Gyuláné, a nemeslelkű uriaszszony 260.000 koronát küldött hozzánk egy nála tartott hólabda-uzsonnáról, melyen jelen voltak: özv. Kohner Ágostonné, Popper Istvánné, budai Goldberger Leóné, Elbogen Károlyné, okányi Schwarz Józsefné és a háziasszony.

Sugár Vilmosné

tartott összejövetel 450.000 koronát jövedelmezett a jótékony célra. Jelen voltak: báró Kohner Ágostonné, dr. Hevesi Simonné, dr. Bauer Andorné, dr. Kerekes Ödöné, Keresztényné, Rottenstein Mórné, Schwartz Gyuláné, Sváb Imréné, Lőrinci Hoffmanné, Herzfeld Frigyesné és Herz Józsefné.

Jacobi Fülöp

a Fonciére igazgatójánál, hólabda-délutánon jelen voltak Bokor Emil és neje, Fazekas Imre dr., Pogány Elemér és neje, Jacobi Fülöp és neje, és még többen. Összesen 140.000 K gyűlt össze.

Bródy Sándorné

megtartott hólabda-délutánon megjelentek: Vázsonyi Jenőné, dr. Reichenberg Sándorné, dr. Jacobi Béláné, dr. Donáth Józsefné, dr. Láng Ignác, Sold Jozsefin, Bródy Andorné, dr. Horvai Lajosné, Bródy Sándorné és mások. Összesen 100.000 K gyűlt be.

Ezenkívül: Schlesinger Anna (Keszthely) küldeménye Vázsonyi Vilmosnének hólabda-délutánjáról 100.000 korona.

Bridge-parti

a külföldi diákok javára.

Igen tisztelt Főszerkesztő Ur!

Most, hogy a hólabda-rendszerű teadélutánok, amelyeknek ötletét hölgybizottságunk kitűnő elnöke, dr. Vázsonyi Vilmosné vetette fel, immár kezdik érlelni gyümölcseit, engedje meg, hogy én a hölgyeink körében annyira divatos bridge-partit adóztassam meg bujdosó fiaink javára. Arról van szó, hogy hölgyeink kedvelt délutáni szórakozását is eszközül használjuk fel a nagy cél szolgálatában. Mondják ki kötelezően a

hölgyek, hogy minden bridge-parti után a nyerő egy bizonyos kvótát, mondjuk 10%-ot lead azoknak a sorsúzott szegény diákoknak a megsegítésére, akiknek nem hogy szórakozásra, de meleg szobára sem telik. Azt hiszem, ha hölgyeink akceptálják ezt a tervet és mindazok, akik ilyen jótékony-célú bridge-parti rendezésére vállalkoznak, ezt a szándékukat az Egyenlőség-nek és baráti körüknek tudtára adják, akkor ezzel új forrását nyitják meg a bujdosó fiaink megmentésére irányuló jótékonyaságnak. Én tehát utjára bocsátom ezt az ötletet azzal a meleg óhajjal, vajha ebből is áldás fakadna és egy darab kenyér jutna szegény éhező diákjainknak.

Fogadja igen tisztelt Főszerkesztő Ur, aki páratlan lelkesedéssel és odaadással szolgálja bujdosó fiaink ügyét, hálás köszönetemet és őszinte nagyrabecsülésem kifejezését.

Fellner Leó,

a Központ Zsidó Diáksegítő Bizottság ügyvezető elnöke.

Egy millió korona az eljegyzésen.

Tekintetes Szerkesztőség!

Tisztelettel hozom tudomásukra, hogy hitközségünk érdemes szentegyleti gondnokának fia, Roth Gyula február 7-én eljegyezte Hacker Irénkét. Ez alkalomból a diszes társaság előtt Valatin László hitközségi jegyző intézett a jegyesekhez beszédet, többek között kitért a „magukat modern asszonyoknak nevező zsidó asszonyokra, akik többre becsülik a divat hóbortjait az otthon melegénél, mosolygós arcu, kedves csevegésű gyermekeknél, akikre most oly nagy szüksége van édes hazáknak és ősi Izráelnek.” Felhívására a menyasszony és a vőlegény körüljárta az asztalokat és

1.000.000 koronát gyűjtöttek a külföldi egyetemi hallgatók részére; melyet a mai napon címükre feladtunk.

Ujkécske, 1926 február 8.

Hittestvéri üdvözléssel
Valatin László.

Láthatatlan sorsjegyek Páduába.

Kedves Szerkesztő bácsi!

A páduai zsidó diákoknak itt küldünk 100.000, azaz százezer koronát, melyet nekik eljuttatni szíveskedjék. (Tíz darab láthatatlan sorsjegy ára.) Előre is hálás köszönettel, üdvözléssel

Jánoshalma, 1926 febr. 7.

Kassowitz Teri és Sárika, Lindenfeld Józsa, Rákosi Livia, Gotteszmann Klárka, Weitzenfeld Vera, Krakauer Ági.

Diák-parti.

Szabolcsi Lajos urnak,

Budapest.

Főszerkesztő urnak van szerencsém tudomására adni, hogy szokott kártya-partnereimmel elhatároztuk, miszerint minden héten egyszer alsózt játszunk a külföldi diákok javára, olyképpen, hogy a nyert összeget az Egyenlőségnek fogjuk beküldeni. Az első játszma eredménye 111.000 korona, melyet csatoltan küldök.

Amennyiben szerkesztő ur ez ideát a cél érdekében helyesnek tartaná, úgy méltóztassék ezt esetleg b. lapjában propagálni.

Én mindenestre felhívom azokat a zsidó urakat és hölgyeket, akik különben is szoktak kártyázni, dominózni, sakkozni, vagy egyéb társasjátékot játszani, rendezzenek ilyen diák-partikat. Ez a legkönnyebb módja az adakozásnak. Mert aki nyert, az könnyű szívet odaadhatja a nemes célra, aki pedig veszített, az pláne örülni fog, hogy a pénz nem megy az őt kinevető partnere zsebébe.

Vagyok Főszerkesztő urnak kész hive,
(Dunaszekcső.) Goldhauer Samu.

»Megrabolt hazánk iránt való legnemesebb tett«

Keresztény poéta verse a páduai zsidó diákokhoz

Az Egyenlőség multheti cikkére, mely a páduai magyar zsidó diákok hazafiságáról számolt be, megható visszhang érkezett. Egy szombathelyi keresztény poéta levelet írt szergényi Geist Jenő hitközségi elnöknek, melyhez mellékelten elküldötte egy versét, azzal a kéréssel, hogy azt a páduai magyar zsidó diákok vezetőségéhez juttassák el. A szombathelyi hitközség elnöke hozzánk küldötte el a verset s a poéta bizonyára nem veszi zokon, ha mi azt, itt a lapban, az igazi címzettnek továbbítjuk: a magyar zsidó anyáknak és valamennyi diáknak, akik bárhol az európai városok diáktanyáin tanulnak, küzködnek: ugyanúgy szeretik a hazát, ugyanazzal a melegséggel csüggnék rajta, mint a páduai, nagy-

szerű magyar fiuk, igazi zsidó diákok...

Ime, aktaszerűen, a szeretetnek a felcsillagoló melegsége, ahogyan Szombathelyről a posta hozzánk eljuttatta:

I.

Szombathely, 1926 február 4.

Az Egyenlőség tek. Szerkesztőségének,

Budapest.

B. lapjában múlt hó 30-án megjelent „A magyar nemzet becsületét védik a numerus clausus diákjai” c. cikkre, ma kaptam Tompa Kálmán ur, szombathelyi lakostól az idecsatolt levelet és verset. Arra kérem a tek. Szerkesztőséget, szíveskedjen nevezett kérelmének eleget tenni és a verset

A hét legszebb műsora

Fehér tájfun

Az ember és természet örök küzdelme 7 felvonásban

Főszereplők:

Claire Windsor és Robert Frazer

Február 11-től

Mozgókép-Otthon

A hollywoody rejtély

Izgalmas filmriport 7 felvonásban

Főszereplő:

Eleanor Boardman

Metro-Goldwyn világitatrakciók

Uránia Capitol

Páduába eljuttatni és nb. lapjában mind-ezekről megemlékezni.

Maradok a tek. Szerkesztőségnek minden-kori kész híve, szorgényi Geist Jenő, hitk. elnök.

II.

Nagyságos Geiszt Jenő hitk. elnök urnak, Szombathely.

Nagyságos Uram!

Az Egyenlőség legutolsó számában a páduai magyar zsidó diákokról egy igen szép, lelkes és hazafias cikket olvastam, melynek tartalma az, hogy egy lengyel diák becsúrló és megalázó kifejezéseket használt a magyar nemzetről, s ezt a páduai magyar zsidó diákok a legmesszebbmenő módon megtorolták, az olasz zsüri elé vitték az ügyet, s az ítélet a lengyel diákot ki akarta zárni az ottani egyetemről, de ő legmesszebbmenőleg bocsánatot kért, kijelentve, hogy kilép a lengyel diákság vezetősége köréből és soha az életben nem fogja bántani, vagy érinteni a magyar nemzet becsületét! A páduai magyar zsidó ifjaknak e szegény hazánkat megvédő tette lelkes hangulatot kellett az én bensőmben és egy rövidke verset írtam róluk, melyet szeretnék az ottani magyar diákok vezetőségéhez juttatni.

Lelkem nem ismer mást, csak szép és nemes tetteket, s azt én a mi szegény meg-rabolt hazánk iránt való egyik legnemesebb tetteknél tartom, hogy az idegenben meg-védte annak ős becsületét!

Nagyságos Elnök ur! Én önt és az egész családját úgy ősmertem meg, mint a legmagyarabb és leghazafiasabb magyar zsidó családok egyikét, engedje meg tehát, hogy e kis költeményt önnek ajánljam, mely tiszteletem emlékeül!

En boldog volnék, ha költeményem egy másolatát kijuttatná a páduai magyar zsidó diákok vezető elnökének, kérve redjük a hatalmas nagy Isten áldását!

Maradtam a legmélyebb tisztelettel

Szombathely, 1926 február 2.

igaz hívők

Tompa Kálmán.

III.

A PÁDUAI DIÁKOK.

Zsidó anyák! akiknek tenger könnye
Folyt el a hosszú vad esaták alatt,
A hős fiukért, akik ott harcoltak
És ott érték meg hős halálukat!
Zsidó anyák! akiknek újból könnyes
Szemük világa, néhány éve már...
Ne sirjatok! hogy férfiakká lenni
Sok ifjatok az idegenbe jár!

Ne sirjatok! s ha sirtok is, öröme
Gyulladjon fel hű anyakebletek,
És büszkeséggel várjátok majd vissza
Hazánkat védő ifju lelkeket!
És nyílt ajakkal, — e rút kort se félve, —
Hirdessétek a világot tele,
Hogy Páduában a magyar diákok
Zsidó anyáknak egy-egy gyermeke!

S ti, ifjak! kik ott idegenben éltek,
A nyomorúság szűkös kenyerén,
És megvédtétek mégis a hazánkat,
Hogy folt ne essen ős becsületén...

Ne féljete! mert eljő majd a nap, mely
Meghozza ennek bő gyümölcseit,
Midőn hazánk is megfogja becsülni
Magyar zsidóink hű erényeit!

Eljő a kor, és talán nemsokára,
Midőn nem sirnak a zsidó anyák,
Mert ifjaink, hol e világra jöttek,
Itthon védik meg e szegény hazát!
Ne sirjatok hát! s hogy ha sirtok is még,
A lelketek' örömháng zengje át,
Hogy Páduában mind magyar zsidóknak
Szülötte ott a legkisebb diák!

Szombathely, 1926 február 2.

Tompa Kálmán.

Tompa Kálmán verséről lehetetlen, hogy
eszünkbe ne jusson egy másik vers, melyet
Tompa Mihály írt „egy kibujdosott barátja
után”,

„Szívet cseréljen az, aki hazát cserél”

— írta ebben a költeményében Tompa Mi-hály. A páduai magyar zsidó diákok nem cseréltek sem hazát, sem szívet. Ez zeng ki azokból a meleg sorokból is, melyeket hetven évvel később Tompa Kálmán küld „kibujdosott barátai után”...

Nem énekeljük az Erger-Bergert...

A német-utcai polgári iskolában lévő iparos-tanonc iskola tanulóival történt az „eset”. A sapka- és szücsipari iparostanoncok tanulnak délutánonként az iskolában, vasárnap pedig a levante tanfolyamra tartoznak eljárni. Nehány hét óta a tanfolyamnak új oktatója van: Kandász Károly egyetemi hallgató, szigorló orvos, aki az iskolai növendékek egységes vallomása szerint durván, brutálisan jár el a tanulókkal, elsősorban a zsidóvallású iparostanoncokkal szemben.

Kandász az iparostanoncok egyik csoportját, 40 növendéket vasárnap délelőtt kirándulásra vitte el a Népligetbe. A Népliget felé vezető úton a Kőrös-utcában, amely aránylag népes, élénk utvonat, azt parancsolta a növendékeknek, hogy énekeljék el a „Fel a fejjel” című cserkész-nótát. Az oktató nem tanította be erre a nótára a tanoncokat, azok kijelentették, hogy nem ismerik a dalt.

— Nahát, akkor gyerünk az Ergerberger-rel, azt remélem és elvárom, mindenki tudja! — mondta fennhangon.

Pillanatnyi kínos csend keletkezett. A tanoncok, akik eddig sétáló lépésben igyekeztek a Népliget felé, megálltak. Kipirult arccal, tanácstalanul néztek egymásra. Senki sem kezdett bele az Ergerberger éneklésébe.

Az egyik tanonc előállott, a tanár ur elé ment, önérzetes hangon ezt mondta:

— Nyen nótát nálunk nem lehet énekelni, — sok zsidó van közöttünk, — de különben sem vagyunk hajlandók az Ergerberger éneklésére!

A tanárt előntötte a méreg, rárivallt a növendékekre:

— Akkor nem lesz kirándulás, visszamegyünk!

A növendékek nem szóltak semmit, a levante-oktató pár percig gondolkodott. Körülnézett az utcában, amelynek közönsége már figyelmessé lett a tanár és a növendékek közt történetekre. Az oktató meggondolta magát. Kivezényelte a tanulókat a Népligetbe, a szabadtéri gyakorlatok elvégzésére.

Negyven iparos-tanonc vett részt ezen a „kiránduláson”, köztük 25 zsidóvallású növendék. Megtudtuk, hogy Fechter Ármán, Gerstenfeld Béla és Gerstenfeld Bernát sapkakészítő iparostanoncok, Benjamin István, Bartos István és Schwarc Sándor szücsipari tanoncok, valamint Kalmár István kötszerész-tanonc volt a zsidóvallású növendékek között, akik a legélénkebben tiltakoztak a vallásukat mélyen sértő nótá éneklése ellen. Elsősorban az ő fellépésüknek, magatartásuknak köszönhető, hogy az Ergerberger énekléséből nem lett semmi.

A történeteknek a következő vasárnap lett folytatása. Azoktól az iparostanoncoktól ugyanis, akik pár pernyi késéssel érkeztek meg az iskolába, ezer és kétezer korona büntetéspénzt követelt az Ergerberger-ügy miatt feldühödösödött levante-oktató. Lipschitz Ármán zsidóvallású tanoncot, azért, mert százkoronásokból rakta össze az ezer korona büntetéspénzt, kétszer arculütötte Kandász, úgy hogy a fiu kénytelen volt rendőri segítséget igénybe venni tanára ellen. Az iparostanoncok felháborodása után valószínű, hogy Kandász többé nem fog a német-utcai polgári iskolában oktatni. A polgári iskola igazgatója ugyanis a következő nyilatkozatot tette előttünk:

— Ugy én, az intézet igazgatója, mint az iskola tanári kara a legteljesebb mértékben elítéljük mindazokat a törekvéseket, amelyek az ifjuság békéjét veszélyeztethetik és jelekezeti villongást idézhetnek elő. Nálunk az iskolában az antiszemitizmus nem vetette meg lábát. Ki kell jelentenem azonban, hogy a levante-oktatáshoz az intézetnek semmi köze sincs. Mi csupán az iskola helyiséget bocsájtjuk rendelkezésre. Rendelet értelmében azonban jóakaratu támogatásban kell részesítenünk a levante-oktatókat. Ezt meg is tesszük azokkal szemben, akik a levante-oktatást nem úgy fogják fel, hogy az szeggyent hozhat az intézetre. A most történt kínos incidens ügyében vizsgálatot rendelék el és arról jelentést teszek az Országos Testnevelési Tanácsnak is.

Román Kálmán.

A Gólem dalolni kezd

Eugen d'Albert, a világhírű zeneszerző, akinek két operáját, a „Hegyek alján”-t és a „Holt szemek”-et, a magyar közönség is jól ismeri, a napokban fényes sikerű koncertet rendezett Budapesten és ebből az alkalomból az újságírókat is részletesen tájékoztatta most készülő operájának tervéről, cselekményéről. Az „Egyenlőség” olvasóit különösen érdekelheti d'Albert nyilatkozata, mert a zseniális komponista ezúttal nemcsak zsidó témát választott operája tárgyául, hanem egyenest a középkori zsidóság legendavilágának legmegrázóbb, leg-hatalmasabb fejezetét: a prágai Gólem mondáját.

D'Albert, akit a múlt évben súlyos autószerencsétlenség ért Luganóban, kiheverte agyarázkodtatását és a pihenés óráit a komponálásnak szentelte. „Nagyon sokat szenvedtem — mondotta —, de legalább módomban nyílt arra, hogy egész lelkemmel belemélyedjek operámba, a „Gólem”-be, amelyet az ősszel mutat be Clemens Krauss, a frankfurti Operaházban. Minden operám a szívemhez van nőve, de ez a mostani még jobban, mint a többiek.

A prágai ghettó sötét, komor hangulata, mintha magamat is megigézett volna. És úgy érzem, hogy amíg komponáltam, olyan különös élményeken és benyomásokon

Olesó CIPÓ kárakal

Ezer K

Férfi fekete félcipő, duplatalp	295
Férfi sevrőlakk kézzel varrott félcipő	395
Női lakk estélyi cipő	280
Női barna lakkcipő	340

Elsőrendű „Candée” amerikai

Férfi sárcipő	140
Női	120

GulWer Cipőház Rákóczi-ut 1

mentem keresztül, hogy majdnem babonássá váltam, ha nem volna meg bennem az a szépség, amely megóv az ilyen szellemi kilengésektől.

— Mert az ötlet is egészen különös, megmagyarázhatatlan furcsa körülmények közt fogant meg bennem... Akkor éppen Montreuxben éltem. Mélységesen le voltam hangolva, nem volt kedvem semmiféle munkához sem, mintha csak légüres térben lebegtem volna. Hasztalan kerestem új motívumot, új témát, az ihlet percé nem jött el... Egyszer azután egy idegen hölgy jelentette be magát nálam. Minden fölösleges bevezetés nélkül, mintha valami titokzatos parancsot közölt volna velem, így szól:

„Irgon operát a Gólem-legendáról!”

— Így száraz, rideg szóval elmondva talán valószínűtlennek, sőt nevetségesnek látszik ez az egész jelenet, pedig mondhatom, hogy ez a szokatlan beszélgetés, az idegen nő váratlan megjelenése, amelyre nem tudom megadni a konvencionális magyarázatot, valami olyan lelki kényszerként hatott rám, hogy azóta nem tudtam megszabadulni a Gólem-legendától. Emlékszem, megvolt nálam Lion kézírata, amely a Gólem titokzatos alakjával foglalkozik, és amelynek szövegében is bent muzsikált a középkori zsidó millió talányos, rejtelmes hangulata. Lion kéziratát fokról fokra átdolgoztam és ezzel párhuzamosan változott meg operám muzsikája is, úgy hogy nem a kész szöveggönyvhöz írtam a muzsikát, hanem a zene a librettóval nőtt együtt.

— Prágában megismerkedtem a legendás cselekmény színterével is. Az első felvonás *rabbi Löw dolgozószobájában játszódik.*

Az a jelenet, amelyben a tudós, hatalmas rabbi a maga kabbalisztikus művészetével Rudolf császár elé idézi Salamon király és Sába királynőjének találkozását, rendkívül eleven elképzelésű. De különösen a szívemhez nőtt az a jelenet, amelyben Lea, a rabbi nevelt lánya megtanítja énekelni a Gólemet, ezt az agyagból gyúrt és titokzatosan életre kellett bálványt.

Éjszaka, Nappal, Szenvedés:

ez a három szó az első, amely lassan-lassan kioldódik a némaságra kárhoztatott bálvány ajkáról; végül a sátoros-ünnep jelenetében a Gólem megtalálja a kifejezés gyöngéd szavát az igazi lélekből sarjadó szerelemhez. A harmadik felvonásban, amely Ticho de Brahe csillagvizsgáló-tornyában játszódik le és amely az örjöngő Gólem dühöngésében és Prága fölgyújtásában éri el tetőpontját, különösen szeretem, ha szabad ugyan ilyen személyes megjegyzést tennem, azt a gyászzenét, amely a menyasszonysorban elhunyt Lea halálát siratja. Nyugodt lelkiismerettel mondhatom, hogy eddig egyetlen egy zeneművem sem dolgoztam annyi odaadó elmélyedéssel, mint a Gólem és alapjában véve a balesetnek köszönhetem, hogy magamba merülhettem és az egyedüllét csöndes, megtermékenyítő érái alatt megfogant bennem a Gólem muzsikája...

Érdekes nyugdíjvalorizáció a pesti Chevra Kadisa volt főtitkárának ügyében

Dr. Mezey Ferencnek havi 11 és fél millió koronát ítelt meg a királyi tábla

Az elmúlt napokban régóta huzódó pörben érdekesen ítelt a kir. Tábla. Dr. Mezey Ferenc, a pesti Chevra Kadisa főtitkára és volt alelnöke több mint egy évvel ezelőtt pört indított a pesti hitközség, annak nyugdíjintézete és a Chevra Kadisa ellen, hogy tíz évvel ezelőtt történt nyugdalomba vonulása alkalmából részére megállapított, illetőleg békekoronában befizetett nyugdíját *valorizálják*. A pör ugynevezett próbapör volt, vagyis csak egy hónapi fizetés valorizációjáról volt szó, de rögtön utána Mezey múlt év március óta esedékes teljes nyugdíja valorizációja ügyében is pört indított, melyről a napilapok is megemlékeztek. Dr. Mezey Ferenc követelése 17.500-as aranykorona alapon nem kevesebb, mint *havi 34 millió korona nyugdíjról* szólt, viszont köztudomásuk Mezey Ferenc dr. rendkívüli nagy, évtizedes érdemei a Chevra Kadisa körül, melynek ujjáalkotója és alapvető tényezője volt.

A pör *rendkívüli izgalmakkal járt*. A pesti hitközség nyugdíjintézetét dr. Gábor Gyula és dr. Munkácsi Ernő, a pesti hitközség vezetőtisztviselői képviselték Mezey Ferencel szemben és a tárgyalások folyamán, valamint a periratokban igen éles *személyes összeütközések* is folytak le dr. Mezey és a fővárosi zsidó intézmények között. A pör e héten végső fórumon azzal dőlt el, hogy dr. Mezey Ferenc részére a Tábla nyugdíjának 40%-át *megítélte valorizálva*, 14.500 aranykorona

alapon és 11 millió 600 ezer korona havi nyugdíjat állapított meg számára.

Mint illetékes helyről értesülünk, a pesti Chevra Kadisa már eddig is 75 millió koronát helyezett birói letétbe az előző ítéletek alkalmából a dr. Mezey-féle nyugdíj fedezetére és a pör tartama alatt is havi 4 és fél millió korona nyugdíjat utalt ki számára, mely összeget már a pör felvétele előtt megszavazta a Chevra Kadisa Mezey Ferencnek. Minthogy közel *egy évi nyugdíjpótlásról* van szó és Mezey Ferenc dr.-nak az elhangzott ítélet alapján több mint száz millió koronát kell most a Chevra Kadisának *egy összegben kifizetni*, úgy halljuk, hogy a már letétbe helyezett 75 millió korona mellé, még körülbelül 30 milliót fognak letétbe helyezni.

A pör kimenetelét annál nagyobb érdeklődéssel figyelték, mert köztudomás szerint a pesti hitközség nyugdíjintézete hosszabb idő óta *fizetéseképtelen* és addig is, míg a nyugdíjintézet szanálása folyik, a pesti Chevra Kadisa fogja a teljes összeget dr. Mezey Ferenc részére lefizetni. A zsidó nyugdíjasok körében a pör kimenetele *igen nagy örömet keltett*. Nem kétséges ugyanis, hogy a Mezey Ferenc-féle ítélet nyomán *revízió alá* kell venni a zsidó hitközségek nyugdíjasainak ügyeit, különösen ott, ahol nyugdíjintézet áll fenn és így a zsidó intézményekre új és az eddigieknél sokkal súlyosabb helyzet várakozik a közeljövőben.

— A budapesti Tiferesz Bachurim febr. 6-án, szombaton este nagyszerű Szijum-ünnepélyt rendezett abból az alkalomból, hogy dr. Deutsch Adolf, az orth. hitközség elemi iskolájának igazgatója „Megila” traktátusának előadását befejezte. Az ünnepélyen az egylet szép számmal összegyűlt tagjain kívül megjelentek a rabbiság tagjai, a hitközség, a Chevra Kadisa, a Sasz Chevra elnökei és igen sok talmudtudós. Az ünnepély dr. Deutsch igazgató érdekesítő charifosz és magidosz beszédével kezdődött. Utána Sussmann Vilmos tanügyi előjáró köszöntötte a megjelenteket, méltatta dr. Deutsch igazgató önfeláldozó hasznos tevékenységét. Felszólaltak még dr. Deutsch igazgató, Steif Jonatán pesti rabbi, Ungár alelnök, Pfeffer Mór, az egyesület jeles előadója, óbudai Freudiger Ábrahám hitközségi elnök, óbudai Freudiger Samu, az egyesület elnöke. A záróbeszédet Sussmann Viktor, a kitűnő pesti rabbi tartotta, aki istenféle-

lemre, vallásosságra, a szent Tóránk tanulmányozására buzdította az ifjúságot.

— **Külföldi irodalmi társulatok.** A „Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaft des Judentums” évi tagdíja 140.000 korona, a „Mekicé Nirdamim”-é 175.000 korona, a „Soncino-Gesellschaft”-é pedig 180.000 korona. A társulatok magyarországi tagjai szíveskedjenek az 1926. évre szóló tagsági díjat dr. Blau Lajos szemináriumi rektor címére (Budapest, VIII., Röck Szilárd-utca 26.) eljuttatni.

— **A bicskei izr. nőegylet** február 13-án az ottani Korona-szállóban jótékonycélú műsoros táncestélyt rendez *Sághy Margit* operabékesnő, *Braun Lily* zeneakadémiai növendék, *Horovitz Erzsike* táncművésznő, *Horti Sándor* hegedűművész és *Pórfi Mihály* színművész közreműködésével.

— **Purimünnepély a Mensán.** A Mensa-Academica dr. Budai Goldberger Leó elnöke mellett tartott legutóbbi elnöki tanácsülésén dr. Weiller Ernő ügyv. alelnök indítványára elhatározta, hogy a purim alkalmával a főiskolai ifjúság részére ünnepélyt rendeznek. Az ünnepélyen előkelő ének- és előadóművészek lépnek fel, mert a Mensa elnöksége nagy gondot fordít arra, hogy a főiskolai ifjúság minél méltóbb formában ünnepelje meg a zsidó felszabadulás egyik legszebb emlékű ünnepét. Ezek az ünnepélyes megemlékezések a legerősebb szálak, amelyek a zsidó társadalom jövődjét vezető intelligenciáját zsidóságához fűzik. Az ünnepély programját legközelebbi számunkban közöljük.

— **Műbutor.** Egyesült főv. műasztalosok szövetsége, VI., Liszt Ferenc-tér 9. Telefón: 23-27.

Saját érdekében vásároljon naponta friss

pörkölt kávé Keszlernél

VI., Gróf Zichy Jenőucca 15. szám.

Kávé pörkölt. Telefón: 22-08 Alapítva 1897-ben

**és nem fog többé máshol vásárolni, mert
árban minőségben a legtöbbet nyújtja**

Keszler kávékülönlegességek árai kilogrammonként 80, 100, és 140 ezer korona
Vidékre utánvétlél vagy a pénz előzetes beküldése ellenében.

Tamásii Varga Mór

„Patriae ac humanitati” volt a dedikációja annak a díszkötésű albumnak, melyet a parancsnoksága alatt álló hadikórház sebesülteinek adtak emlékül. Életének és munkájának legteljesebb jellemzése. Kora ifjúságától kezdve haláláig a hazát szolgálta, meleg szíve és nemes lelke az emberszeretet szolgálatában állott.

A tamásii zsidó iskola elvégzése után Budapestre került a reáliskolába. Egyidejűleg a híres dr. Meisel főrabbinál a zsidó tudományokban nyert oktatást, amelynek végzetével az akkor szokásban volt házi tamitáskodással tartotta fenn magát. Bejárta Somogy- és Tolnamegyét. 1872-ben újra Tamásiban van, sorozásra jelentkezik és beveszik honvédek. Szorgalma, feltétlen fegyelme feltűnik felebbvalóinak, a közlegényből hamarosan altiszt lesz és 1875-ben már a Ludovika Akadémiában tanul, ahol fényes tehetsége tisztí ranghoz juttatja. A boszniai okkupációban mint hadnagy vesz részt és ettől kezdve a szegény zsidó házitamító fokozatosan megy felfelé a katonai ranglétrán.

A békeidőben szokásos katonai kitüntetések közül bőven kijut számára, majd 1908 évben a Ferenc József-rend lovagja lett. A világháborút megelőzőleg már nyugalomban volt, de a világégés magas kora ellenére újból munkába szökött és kitűnően állta meg helyét, miként a 620—916. Eln. szám alatti okirat is tanúsítja: „Felségünk és Felséges Uralkodó Házunk és Magyarországnak Szent koronája iránt szép, jó és nemes tettekkel magának érdemeket szerezni és az erény ösvényét követni törekszik, jutalomképpen és hathatós buzdításul... a nemesek közé és sorába... felvétetett”. Honvédmagyarában kapta a tamásii nemesi előnevet, a nemesi címet és nemesi díszjelet, ezzel is jelezvén azt, hogy minden gondolata, érzése a szülőfalunak szól, kitüntetésével is annak díszét és fényét akarta emelni.

Az 1919-es évet követő időkben neki is mennie kellett, de még ekkor is méltányolták rendkívüli érdemeit és bár kitartott zsidó hite mellett, alezredesi rangot nyert. Megtartotta teljes testi és szellemi erejét, de mintha mégis megérezte volna közeli elmulását, két hónappal ezelőtt felkereste szülőföldjét, hozzátartozóit és látogatása ünnepe volt az ottani zsidó hitközségnek, valamint Tamási községnek. Résztvett a Tóra-

ünnepélyen, ahol felköszöntötték és Tamásii Varga Mór biblikus vonatkozással telt válszában ragyogtatta zsidó tudását és kifejezte ősi vallásunk iránti törőletlen ragaszkodását. Tamási község képviselőtestülete is tisztelt a község nemes fia előtt és megható volt a gyermekkori pajtások meleg üdvözlése.

Katona volt a szó igaz értelmében és amellett hithű katonája vallásunknak is. Ott láthattuk ünnepeinken a templomban, amint tálszt öltve szívből jóhúzkodott hit-sorsosai és embertársai jólétéért. Jótékony-sági akciók, emberbaráti intézmények, egy-letek nemes pártfogójukat tisztelheték

benne. A csaknem hetvenöt éve fennálló tamásii zsidó iskola nehéz helyzetbe került és arról volt szó, hogy a hitközség megszűnteti. Én, mint az iskolának egyik volt növendéke, akciót indítottam a beszüntetés tervének megvalósítása ellen és egy iskola-fentartási alap megteremtése céljából adakozásra szólítottam fel az iskola egykori tanulóit, akik azóta természetesen elszéledtek a szélrőzsa minden irányában. Tamásii Varga Mór alezredes volt az első, aki az akció segítségére sietett.

Nekünk, sorsverte magyaroknak sok ilyen hazafira lenne szükségünk. Nekünk, zsidó-hitű magyaroknak legyen mintaképünk a tekintelben is, hogy ősi vallásunk szent hagyományait ápoljuk, hárhová állítson bennünket rendeltetésünk. Dr. Boda Ernő.

Chevrutha, Bal-Melachoth, Bechoroth...

Középkori zsidó társasjátékok

Már a talmud is megemlékezik egyes játékokról, melyek a zsidóságnál szokásban voltak. Rabbi Simeon ben Gamlielről azt olvassuk, hogy nyolc fáklyát tudott feldobni és elkapni s a szukkosz ünnepek alkalmával ezt a mutatványt az összegyűlt zarándokok szórakoztatására is gyakorolta. Rabbi Levi ben Sisai ugyanezt a mutatványt nyolc késsel végezte el Rabbi Jehuda Hanasi előtt. A kiváló orvos, jogász és csillagász, Rabbi Samuel ugyanezt nyolc serleggel mutatta be Sapor perzsa király előtt. Abbaja viszont azzal szórakoztatta mesterét, Rabbát, hogy felváltva négy, majd nyolc tojást dobált a levegőbe és kapkodott el. De az ókorban már különleges zsidó játékok nyomait is megtaláljuk. Mikor Rabban Gamliel, Rabbi Józsa, Rabbi Eliezer ben Azárja és Rabbi Akiba Rómába mentek, hogy a szenátus előtt a palesztinai helytartó tulkapasait felpanaszolják, a vihar egy délnyugati parton kivetette őket. Ott játszadozó gyermekeket láttak s a játékokról ismerték fel, hogy a községben zsidók is laknak. Arról, hogy milyen játék volt ez, sajnos, nincsen semmi feljegyzés.

Feljegyzéseink már csak a középkortól kezdődőleg vannak. Így tudjuk, hogy a zsidók egy tennisz-szerű labdajátékot játszottak Franciaországban. Salamon Luria később eltiltotta, hogy szombati napon felnőttek is üzzék ezt a játékot s csak a gyermekeknek engedte meg, hogy ünnepnapokon is labdázhassanak. Az Árucl című XVI. századbeli lexikon megemlékezik róla, hogy a zsidó gyermekek homokvárakat építettek és ezeket kavicsdobálással rombolták szét. A „Chevrutha” nevű társasjáték minden országban divott. A játékosok két sorban álltak fel, megfogták a szembenállók kezeit és igyekeztek őket a saját oldalukra elhuzni. Másik válfaja ennek a játéknak az volt, hogy a szembenálló, összefogódzott sorok megbontására mindegyik pár kiküldött egy-egy játékost. Ha valakinek sikerült a szemben lévő láncot áttörnie, akkor az a két játékos, akik között az áttörés sikerült, átment a győztes párthoz. Ha azonban háromszor nem sikerült az áttörés, akkor a sikertelen kísérletező lett az erősebbik pártnak a tagja. Játszottak úgy is, hogy az egyik párt a szembenálló csoportnak a vezéréhez átküldött egy követet. A követ így szólt a vezérhez: „Királyom három csapást mér reád”, miközben háromszor rá kellett ütnie a kezére. Ha a vezér hűveinek sikerült őt úgy elfogni, hogy helyükből közben nem mozdultak ki, akkor ők voltak a győztesek. Erősen divatban volt a középkori zsidó gyermekeknek a bakugrás is. A baal-melachoth játék abban állt, hogy a játékosok elnököt választottak maguk között. Ez a játékvezető azután különböző vezényszavakat adott, me-

lyekre a játékosok az egyes mesterségek mozdulatait, ütemre és vezényszóra utánozták. Játszottak „asztalost”, „takácsot” stb. A „rabbi”-játékot ma is játsszák, csak más néven. Az egyik játékos a „rabbi”-felső combjára nyomta a szeméit és a többiek a meghajlott játékost hátulról megpaskolták. Ha az áldozat felismerte, hogy ki ütötte őt meg, akkor az illetőnek kellett a helyébe lépnie. A cheder-játék egy különös fogadáson alapult. Miután a Pentateuch minden fejezete után egy P vagy S betű van írva, felütötték a szentírást és fogadtak arra, hogy bizonyos számú oldalig melyik záróbetű fordul elő gyakrabban. A záróbetűket összeszámolták és aki többször fordult elő, az volt a nyertes. A chanuka-pörgettyű a chanuka ünnepek kedvenc játéka volt, melyet napjainkban is ismerünk. A pörgettyű négy lapján látható négy betűnek az eredete az, hogy velük kezdődnek a következő szavak: „nesz gadol haja sam”. Ami magyarul annyit jelent, hogy „ott (t. i. a templom felavatásánál) nagy csoda történt”. Arra kellett fogadni, hogy a pörgetés után melyik betű fog felülmáradni. A darges-nevű játék, mely az arab dorga (lépcső) szóból származik, abban állt, hogy a diókat vízszintesen vagy függőlegesen egymás mellé vagy egymás fölé rakták és céloztak rájuk. Ha sikerült valame-lyik játékosnak egy diót kiütnie, úgy ez az övé lett, aki pedig a legkisebb — rendszerint a középső — diót kiütötte, az az egész beté-let elnyerte. Ezt a középső diót bechornak nevezték és így a játékot sokszor ezen a néven is említik: bechoroth-játék. Volt egy játék, melyet a csülökcsontra játszottak. Ez teljesen feledésbe ment, de a középkori rabbinikus kazuisták a csülökcsontra mellé oda- szökték jegyezni, hogy ez az a csont, amely-lyel a zsidó gyermekek játszani szoktak.

A zsidó ünnepek közül a purim, a szimchasz-tóra, a lagbeomer és a chamiso oszor bisevat voltak azok, amelyeken legtöbb tere jutott a játéknak és a mulatozásnak. Szimchasz-tóra alkalmával zászlócskák, feltűzőt szegfűszeges almákkal, lámpásokkal és lámpásokkal jelentek meg a gyermekek a templomban. A nők karzatáról, rendszerint az elsőéves új házasságok édességeket dobáltak a gyermekek közé. Istentisztelet alatt a tóra-val agastyánok és gyermekek együtt jártak örömláncot. Purim ünnepén a megilla felolvasása közben, valahányszor Haman nevét olvasták, a gyermekek kereplőkkel ütöttek zajt. Ennek az ünnepnek a hangulata táncban, mókás darabok eljátszásában és kölcsönös ajándékosztásokban nyilvánult meg. Lag beomer ünnepén a diákok kirándulásokat rendeztek, melyeken az ijjal való célzásban, erőpróbaiban, versenyfutásban gyakorolták magukat.

Igazságosság és zsidó etika

Irta: Dr. Eulenberg Salamon udv. tanácsos

II.

Karneades szkeptikus és amellet csunya szofisztikus beszéde nagy zavarba hozta Róma fiatal jogász nemzetségét és zavarba hozta és kellemetlenül érintette a római szenátust is, amely erről rövidesen tudomást szerzett. Az öreg Cato e nyugtalanságnak azonban rövidesen véget vetett azáltal, hogy gyorsan elintéztette a küldöttség ügyét, magát a küldöttséget pedig éppen olyan gyorsan hazaküldte hazájába, mert mint mondá, Róma több ízben az állam érdekében igazságtalanul kénytelen eljárni, de az igazságtalanságot hirdetni és dicsérni még sem szabad.

Ime az igazságosság nemzetközi értelmezése, az igazságosságnak valóságos kerébe törése Rómától, a világhódítótól egész Trianonig, — az az igazságosság, amelyet a győző diktál, kenetteljes szavakban: Isten káromlása.

És most még egy másik rövid történetet mondok el: A régi Egyiptomban történt, hogy négyezer év előtt Thebe szent városában, évenként a Nilus áradásának kulminációja alkalmából Osiris isten főpapja az ő diszornátusában nagy papi segédlettel lement a Nilus partjára és lemérte a Nilus áradásának magasságát. Ahány lábnyi volt az áradás, az a főpap számítása szerint annyi buzamérték egység volt az akkori földmérték, mondjuk egyiptomi holdanként az évi termés. Ez évezredes megfigyelés és számítás alapján állapították meg aztán az adószedők a lakosság adóját — egyenlő volt az adózás, de nem igazságos.

Esetünkben a főpapot kísérő papok és kispapok, noviciusok között feltűnt egy gyönyörű szép, husz év körüli, csupa ész és erőifju — Musa volt a neve. És ez az ifju fiatal társai előtt elég hangosan adott kifejezést abbéli nézetének, hogy ez az adózás bizony nem igazságos. Társai nem igen mertek ellenkezni vele, mert tudták, hogy Musa a király leányának volt a kedvence, ki őt a Nilusból halászta ki és a király udvarán, majd később a főpap udvarán neveltette és taníttatta. Midőn azonban a papi tábor Osiris templomába visszaérkezett, a főpap maga elé idézte Musát és komoran kérdezte, hogy mi kifogása van az ő, t. i. a főpap megállapítása és az egyiptomi adórendszer ellen. Mire Musa szerényen bár, de határozottan kijelentette, hogy azért igazságtalan ez az adórendszer, mivel a szegény 1—2 holdas birtokos ebből családiát alig táplálhatja és ruházhatja, nemhogy ez után adót is fizessen. Akinek 20—30 holdja van, táplálhatja és szép fehér vászonruhát is vehet családjának és még mindig marad feleslege; csak ez fizessen adót is. A főpap csak annyit válaszolt Musának, hogy menjen rögtön cellájába és egész nap imádkozzon. Távozása után pedig paptársaihoz fordulva, azt mondja: „Ezzel a Musával még sok bajunk lesz, mert ez fanatikusa az igazságosságnak, — rövid pórázon kell őt tartanunk.”

És a főpap jóslata teljesült. Pár év után Musa felháborodott a népével való igazságtalan bánásmódon, egy egyiptomit, ki népével jelenlétében korbácsolta, — egy csapással leütötte, a jólétet és gazdagságot pedig otthagya, a sivatagba menekült és további pár év után kivezette népét a szolgaságból és szabad néppé alkotta. És Mózesünk olyan vallást, olyan törvényeket adott Izraelnek, melyekhez hasonlót eddig nem látott a világ.

A vallási törvények minden vonatkozásában nemcsak a közönséges értelemben vett igazságosság, hanem főként a szociális igazságosság az irányadó. Így csak példaként említem, hogy az ingatlan vagyont a birtokos család nem veheti el örökre, bármi módon, eladás vagy adósság folytán került

el, 50 év múlva, a „Jovel“ jubileumi év letelekor, minden kárpótlás nélkül vissza-került az illető családhoz; a munkás bérét napnyugta előtt ki kellett fizetni, — a zálogba vett ágy neműt éjjelre vissza kellett adni. A jövedelem tizedrész a szegényeket illette, — az aratáskor a sarkokat nem volt szabad learatni, a szegényeké volt, — tarlózni is csak azoknak volt szabad. Ez volt a szociális igazságosság és ezért van héberben az igazságosságnak és a jótékonyásnak csak egy neve. (Érdekes, hogy a Rothschild-ház megalapítójának, Amsel Rothschildnak üzleti könyveiben pontosan el van könyvelve a szegényeknek jutott tized jövedelem. Ugy látszik, nem ártott neki.) De se szeri, se száma az igazságosság követelésének nemcsak a Szentírásban, t. i. Mózes öt könyvében, de a többi szent könyvekben, a prófétákban és a talmudban, — özvegyek és árvák, sőt az idegenek védelme elsőrendű igazságossági követelmény. Idegeneknek egyenlő joggal mérni, mert te is idegen voltál Micrajim országában. És a munka védelmét és megbecsülését sehol sem találjuk úgy, mint vallásunk és bölcsseink parancsaiban, — ez is szociális igazságosság.

Középkori zsidó szállóigék

Das Slemazl geht mit!

Egyike a legismertebb közmondásoknak, amelyikben benne van a zsidó vigasztalan, lemondó világnézete arról, hogy „a szerencsétlenség (slemazl, voltaképpen: slimmazel) nem hagyja el az embert“, hanem kullansként ragad hozzája. Jellemző, hogy az Egyistenben való erős hit és a híres talmudi mondás ellenére, hogy „a szerencsésillagnak Izraelre nincs befolyása“ (Nedarim 32. v.), mégis beférkőzött a közfelfogásba ez a pesszimista gondolat. Magának a mondásnak az eredetét érdekesen világítja meg a „Maasze Nisszim“ könyv, amely ezt mondja: Wormsban, a koronaházban (mert a zsidó negyedben minden háznak megvolt a maga külön neve vagy cimere, amely rendszerint a ház gazdájának nevével függött össze), élt egy ember, aki városszerte híres volt a pechjéről. Rármibe fogott is, egy vállalkozása sem sikerült. A végén annyira elszegényedett már, hogy a hitközségi adót sem tudta megfizetni. Már ki kellett volna költöznie Wormsból, de nem volt kedve hozzá, mert vallásos ember volt és attól tartott, hogyha falura megy, nem mondhat mindennap „kaddis“-t és „borchu“-t. Elment hát a rabbihoz nagy bajában s a pap ezt a tanácsot adta neki: „Nimm den Back (Pack), und schieb' ihm in Sack!“ Azért mondom így — magyarázta neki a rabbi —, mert a Back-ban benne van a Borchu és a Kaddis, a Sack-ban pedig benne foglaltatik a Szinoh (gyűlölet) és a Kinoh (irigység). Ha faluhelyt nem is tudod elmondani a Kaddist és a Borchut, legalább nem kell harcolnod Szinohval és a Kinohval, mint egy népes községben, és megkeresheted a kenyeredet.

Az ember megfogadta a tanácsot, ami kevés holmija volt, a kocsira rakatta, hogy azután házanépével otthagyja a várost. Mikor azonban becsukta a ház kapuját — folytatja a „Maasze Nisszim“ — egyszerre dörömbölést hall belülről. Az ember gondolkodóba esik. Ki maradhatott még odabent, — kérdezi aggódva. Odamegy a kapuhoz s mikor a dörömbölés egyre erősebbé válik, hangosan megkérdi: Ki van odabenn? — Slemazl van itt, — hangzott a válasz, — és veled akar menni.

Mikor a boldogtalan meghallotta a titokzatos, fenyegető szavakat, szörnyen meg-

ijedt és így szólt a körülállókhoz: Ha a balsors nem akar tőlem tágitani, akkor inkább itt maradok!

Azzal a házat, úgy ahogy volt, olcsó pénzben eladta egy wormsi embernek, aki azonban az egész épületet tövig lerontotta és újat építtetett a helyére. S lám — fejezi be a históriát az öreg krónika, — ezzel a slemazl is elvesztette hatalmát s az új házban már jó szerencse szegődött a gazdá mellé.

A közmondás hátterében, mint látjuk, rejlik egy másik gondolat is: hogy a szerencsén lehet fordítani, ha az ember más-hova megy. Ezt fejezi ki az a szólás, hogy:

Mesanne mókem — mesanne mazel,

„a hely változtatása — változtat a szerencsén“, még pedig jó és rossz értelemben egyaránt. (Kártyázás közben szokták tréfásan idézni, ha valaki „nyerő“ helyen ül és nem akarja átengedni.) A Talmud, de a Zohar is hivatkozik az Ur Ábrahámhoz intézett parancsára: Lech lecho!... Menj el országodból, hogy jobbra forduljon sorod. Innen van, hogy pl. súlyos beteg ágyát is, miután idegen név alatt áldást mondtak rá, elmozdították a helyéről. A tradíció szerint négy dolog változtat az égi ítéleten: az alamizsna, az ima, a cselekedet és a név (mások szerint a hely) megváltoztatása. Az alamizsna szerepére hivatkoznak Salamon példabeszédei (10, 2; 11, 4.): Az adomány megvált a haláltól, az ima hatására a Zsoltárok (107, 6.): És ők kiáltottak Istenhez szorultságukban s Ő megszabadította őket aggodalmuktól, az idegen névénél pedig Mózes 1. könyvének 16. versére, ahol az Ur ezt mondja: Ne hívd ezentúl feleségedet Szarájnak, hanem Szára legyen a neve, mert meg fogom áldani őt és fiut adok neki, — végül a cselekedetek jelentősége és döntő szerepe mellett szól Jónás próféta (3. fej. 10. v.): De mivel Isten látta cselekedeteidet, hogy megtértetek a gonosz útról, megbánta a rosszat, melyet nekir fogadott és nem cselekedett így.

Anekdóták szellemes rabbikról

I. Sir Montefiore Mózes utazása.

Montefiore Mózes — mint közismert — a negyvenes években Pétervárra utazott, hogy az angol udvar ajánló levelével I. Miklós cárnál interveniáljon azoknak a kivételes törvényeknek eltörléséért, melyek az orosz zsidóknak eltiltották, hogy a határmenti községektől három mérföldnyi körzeten belül letelepedhessenek. A cár Montefioret udvariassan fogadta, sőt a belügyminiszter is több ízben értekezett vele, de megnyugtatósnál és ígéreteknél egyebet sehol sem kapott.

Visszafelé utaztában, szombati napon át,

CORVIN SZINHÁZ és KAMARA

február 11—17-ig csütörtöktől szerdáiig bezárólag

Főhadnagy úr a feleségem

Vígjáték világattrakció 8 felv.

Főszereplő: HARRY LIEDTKE (Star-film).

Vadvirág kisasszony

Filmjáték 8 felv.

Főszereplő: COLLEN MOORE

Előadások a Corvinban csütörtökön 7 és 9, hétköznap 5, 7, 8, 10, vasárnap 4, 6, 8, 10, 12 óráig; a Kamarában hétköznap 4, 6, 8, 10, vasárnap 4, 6, 8, 10 óráig.

Vilnában maradt Sir Montefiore. Ott egyik legelőkelőbb zsidó látta vendégül, aki a nagynevű látogató tiszteletére a vilnai rabbinaus tagjait is meghívta lakomára. A fehér asztalnál Montefiore apró részletekig elmondta, mit kísért meg Pétervárott és miféle válaszokat kapott. A jelenlevő rabbik egyike erre a következő kérdéssel fordult hozzá: „Mibe került, sire, az egész kirándulás, pétervári utazással és minden egyébbel?” Montefiore elgondolkozott, majd így felelt: „Körülbelül kétezer fontba.”

„Mily kár, — jegyezte meg erre a rabbi — ha ezt az összeget magának a belügyminiszternek megvesztegetésére fordította volna, úgy bizonyára többet tudtunk volna elérni...”

II. Rabbi Jonatan Eibenschütz rabbi-széke.
Mikor a világhírű prágai hitközség rabbijává választotta Jonatan Eibenschützt, sok magántudós akadt a községben, aki ezt a választást kifogásolta, mert szerintük a

rabbi még nem volt elég érett és tapasztalt, hogy ilyen magas állást betöltsön.

Községbe érkezvén, első szombaton derását kellett mondania az új rabbinak. A nagy zsinagógában kis asztalt készítettek elő számára, melyen a derásához szükséges talmud-fóliánsok és a magyarázók kötetek feküdtek. Minthogy hosszabb beszédet kellett mondania a rabbinak, az asztalhoz széket is állítottak, hogy leülhessen. A rabbi megérkezett a templomba s mikor helyét el akarta foglalni, az asztal és szék elhelyezését kényelmetlennek találta, s ezért ideoda tologatással akart segíteni magán. Ezt a kis incidenst felhasználta az egyik ellenzéki templomlátogató és hangosan így szól: „Rabbi, talán bizony magas Önnek az a szék?” Általános elképedés és felháborodás fogadta ezeket a szavakat, de Rabbi Jonatan nem vesztette el a nyugalomát és így felelt: „Oh, legkevésbé sem, csak — az asztal egy kevésbé alacsony.”

tanít ön inkább egymásután egy pár lap Rasit Gemore nélkül?

Hogy a baromfikereskedőt apám megtudta-e győzni, nem tudom, de annyit tudok, hogy apám keservesen fáradozott, hogy minden gyerekbe annyi tudományt csepegtessen, amennyi csak belefér és így az én számomra, — csak önnönmagának tartozván felelősséggel, nem maradt ideje.

Igazán szerencse, hogy apám a héber olvasásban mással taníttatott; különben talán pusztán lelkiismeretességéből analfabéta maradtam volna.

„Harsel Temerls”-nek hívták ezt a tanítót. Egyszerű „Belfer”-ből (Behelfer, iskola-segéd) küzdötte fel magát „Mikre-Dardeke-Melamed”-dé. A „Belfer”-nek hivatása az volt, hogy mint a tehénpásztor a mezőre hajtja a csordát, — a kis gyermeket hazulról a chéderbe (iskolába) vezesse, a legkisebbeket a hátán cipelte. A Mikre-Dardeke-Melamed olyan tanító volt, a ki kizárólag „davenolást” tanított. Egy fokkal előkelőbb volt a Chumes-Melamed, aki bibliára oktatott, ezt meg tekintélyben a Gemore-Melamed multa felül.

Harsel Temerls Smulele melamednél volt Belfer. Ez a Smulele, nevének nem éppen megfelelően, vézna, komlókarószerű alak volt, valamennyi hunfalvinál két-három fejjel magasabb.

Mellékjövedelmei közé tartozott a „Mal-kosschlagen”. Az akkori időkben ugyanis egész sereg ember az engesztelés ünnepének

A Bristol-szálló Abbáziában teljes szállodai, éttermi és kávéházi üzemével együtt részvénytársasággá alakul át. A részvények egy részét a nagyközönség körében óhajtja elhelyezni, olyképpen, hogy minden egyes részvényvásárlónak egy — a társaság által kibocsátandó — élvezeti jegyet is ad, melynek alapján

az illető részvényes 20 éven át minden évben a társaság tulajdonát képező abbáziai Bristol szállóban 14 napi ingyenes szobát kap.

Tehát, míg részvénye alapján az ingatlanak résztulajdonosává válik és az üzemek jövedelmében évente részvényesztalék formájában részesedik, addig az élvezeti jegye alapján a társaság alapszabályaiban biztosított természetbeni kedvezményt élvezi húsz éven át.

Egy részvény és élvezeti jegy együttes ára 3,200.000 korona. A részvények és élvezeti jegyek bemutatásra szólnak s bárkire átruházhatók, éppúgy, mint az egyes természetbeni kedvezményt jelentő évi szelvények is.

A Bristol-szálló, mely egyike Abbázia legnagyobb és legszebb szállodáinak, a győgypark mellett, a kikötőtől és fürdőtől két percrenyire fekszik. A szobák uccára nyílnak, legnagyobb részük erkélyes, szép, kellemes szobák, melyeket a részvényesek

egy élvezeti jegy alapján is másod vagy harmadmagukkal igénybe vehetnek.

Amennyiben ezen rendkívüli kamatozást nyújtó és biztos tőkebefektetést jelentő részvényekből vásárolni óhajt, forduljon a budapesti képviselőhöz,

Szervita tér 5, félem.

A mult század regénye

A kirchdorfi két tanító.

Apám Kirchdorfban volt zsidó tanító...

A mai nemzedéknek fogalma sincs arról, mily testet-lelket felörlő munkát végzett a melamed, az akkori idők zsidó tanítója. Mintha róla szólna volna a latin mondat: *Quem dii odere, magistrum fecere.*

Reggel 7 órától este 7 óráig tartott a tanítás, csak 12 órától 1-ig szakította meg a déli szünet, ez hetenkint 60 óra. Péntek délután és szombaton nem volt előadás. Télen már hajnali 4 órakor jöttek a talmudisták és félhétig tanultak. Minden gyermek vásárnap hozott magával egy faggyugyertyát, hogy a világításról gondoskodás történjék. Minthogy azonban minden gyermek más osztály tantárgyait tanulta, könnyen elképzelhető, mily rettenetes munkát kellett szegény apámnak végeznie. Nem csoda, ha a szegény ember, minthogy csekély jövedelméből kellő táplálkozásra nem tellett, — a súlyos teher alatt összeroskadott és megbetegedett.

Étvágytalanságban és álmatlanságban szenvedett, elvesztette minden munka- és életkedvét és kínzó félelem érzése szállta meg. Egy éjjel beteg apám oly rosszul lett, hogy azt hitte, utolsó órája elérkezett. Hídeg verejték gyöngyözött homlokán és kérte anyámat, hogy küldjön el embereket, mert ütött az utolsó órája és nem akar „emberek nélkül” meghalni.

Szegény anyám el akart küldeni az orvosért, de nem volt senkije, akit elküldhetett volna, cselédet szűkös anyagi viszonyai miatt nem tarthatott, apámat magára nem hagyhatta; apám a haláltól való félelmében görcsösen szorongatta anyám kezét; — és erre én, a nyolccsztendős gyermek szaladtam el az orvosért.

Ez az orvos Kirchdorf, sőt az egész környék különlegessége volt.

Az „irgalmasok” kolostorának priorja volt ő, ki orvosi korifeus hírében állott, emellett soha nem látta senki teljesen józan állapotban. De ez csak emelte hírnevét, mert a nép szentül meg volt győződve, hogy prior akkor kurál a leggeniálisabban, ha nem egészen józan. Azonkívül szenvedélyes ubákos volt páter *Simandl*, akinek alakja körül egész mondanakör szövődött.

Ez a prior volt a mi „házi orvosunk”, mert a szegény emberektől nem fogadott el honoráriumot. Érte szaladtam, ami nem volt könnyű feladat, egy nyolcéves, félénk természetű gyermek számára.

Éppen éjfél után a kolostor órája, amikor beléptem a hosszú, homályosan megvilágított folyosóra; mindenfelé a szentek szobrai és életnagyságu képei meredtek rám. Egy fény sugar villant meg alakjukon

és én azt hittem, hogy valamennyien haragosan néznek le reám, mintha azt kérdeznék:

— Mit keresel itt te „zsidó gyerek?” Mit zavarsz bennünket az éjszaka csendjében?

De lelkelem előtt megjelent haldokló apám képe és tovább siettem a prior szobája felé. — A prior aludt! És mindenfelé részegségnek szomorú nyomai. Felébresztettem, de meg se mozdult, gyengédletlenül megráztam, de ő csak tovább hortyogott; a fülébe kiabáltam és ő visszamorgott:

— Hagyj aludni — és a másik oldalára fordult. Végre zokogva rászóltam:

— Hát azt akarja, hogy az apám meghaljon?

Ez használt. A gyermeki fájdalom jajkiáltása jószívére talált. Összeszedelőzködött és jött velem.

Az uton felkeltettem egy ismerősünket, aki miután meghallotta, hogy a priorért mentem, egy üveg szilvóriumot vett magához és elkísért. A prior nem sokat kérdezett, hanem gyorsan eret vágott. Érvágást és köpülőzést alkalmaztak akkor minden baj ellen. Szegény apám, akinek valami sok vesztetni való vére nem volt, mégis kissé nyugodtabb lett és a prior, elvégezvén dolgát, nekiesett az üveg szilvóriumnak, és kedélyesen elbeszélgetett.

— Az a kis lurkó ott, mondotta, alaposan megrázott és micsoda szája van. Meglátod, tanító — mindenkit lelegezett a páter —, abból még *rabbinus lesz*.

Igy jövedőlte meg egy irgalmas barát már 58 évvel ezelőtti hivatásomat.

De édesapám nagyon kevéssel járult hozzá, hogy ez a jóslat beváljon. Együtt tanultam ugyan a többi tanítványaival, de lelkiismeretességében azt hitte, hogy másokat foszt meg a tanulás élvezetétől, ha velem is foglalkozik. Sokszor sirva panaszkodtam anyámnak, hogy apám, na rajtam a sor, nem mondatja el velem a „poszuk”-ot — azt hiszi, hogy azokat kell tanítania, akikért fizetést huz.

Nincs is ezen csodálkozni való. Hiszen az apám — nem úgy mint a nyilvános iskola tanítója, aki csak szakértő felettes hatóságával szemben tartozik felelősséggel, — minden gyermek atyjának felelős volt. És természetesen minden apa a maga tanítási módszerét, a maga tantervét ajánlotta. Hát van valami szak, amihez a zsidó nem ért? Egy baromfikereskedő egyszer egész komolyan megkérdezte apámtól:

— Mondja meg nekem, kedves Schnitzer ur, miért tanít ön egy pár „Blatt Gemore”-t (Talmud) és hozzá egy kevés „Tószefosz”-t (magyarázatok a Talmudhoz) és miért nem

előnapján, büneinek levezeklése végett megkorbácsoltatta magát.

Ilyenkor a vezeklő ember letérdelt, lehajolt és Smulelével egy keskeny bőrszizakból összeállított korbáccsal harminckilencet veretett magára. Közben mellét verdesve elrebegte a bűnbánóvallomást, mialatt Smulele háromszor elismételte: *vehu rachum jechapér óvaun* (Ő az irgalmas, bocsássa meg a bűnt), amely tizenhárom szóból áll, ami összesen harminckilenc. Smulele jóindulatától és a várható honoráriumtól függött, hogy a korbácsolás komolyan, vagy csak képletes formában történt-e.

Miután Harsel Temerls több éven át „belfereskedett” Smulelénél és mesterétől elvette módszerét, saját szakállára nyitott egy *chédert*.

A chéder helyisége bizony nem felelt meg a modern iskola-hygienia követelményeinek. Alacsony, sötét szoba volt apró ablakkal, itt-ott üveg helyett papírral bera-gasztva.

A „rebbezen” mellékfoglalkozása sem volt alkalmas a szoba tisztaságának fokozására, a derék asszonyosság ugyanis *libával kereskedett* és az iskolában kopasztotta és tisztította a baromfit. Üres óráiban tollat fosztogatott és ebbe a műveletbe belevonta a reményteljes nebulókat is. Ha aztán ilyen halom toll a gyermekek élénkebb mozdulata folytán elszállingózott, olyan zsémbe-lődés, káromkodás és kiabálás támadt, hogy mi szegény gyermekek, mint a felriasztott csirkék, remegve elbujtunk. A tanítás e szívesen látott megszakítását a rebbe a szitkozódó matróna háta mögött szíverősítésre használta föl és mosolya még szélesebbre nyílt.

Harsel Temerls értette a módját, hogyan kell fegycimet tartani a gyermekek közt. Ha valaki közülünk nem engedelmeskedett, a kis pajtások gaudiumára, egy libaszárny-nal ékesített háromszegletes kalapot nyomott a fejére, a kezébe seprőt adott és így masiroztatta fel és alá a gyermekeket.

Elrettentő elméletében a preventív büntetés is szerepelt. Péntek délben minden gyermeket kivétel nélkül lefektetett és palcájával jól elverte őket, hogy *otthon jól viseljék magukat*.

Chanuka

— A pápai izr. polgári fiúiskola dec. 13-án tartotta szokásos Chanuka-ünnepélyét, mely alkalomból az iskola disztermét zsufolásig megtöltötte az érdeklődő közönség. Az ünnepség Major Gyula „Chanuka” c. énekével kezdődött, melyet az iskola énekkara Blau Henrik szakavatott vezetésével adott elő. Dr. Singer Leó várpalotai orth. főrabbi a zsidóság és a hellénizmus harcáról beszélt. A műsoron szerepelt még több szavalt és énekszám. A jól sikerült ünnepség Chanuka-gyertya gyújtásával és a Moó z cúr elénekzésével ért véget. Blau Henrik igazgató zárószavaival ért véget az ünnep. Az ünnepség rendezéséért Blau Henrik igazgatót és Láng Károly tanárt illeti a dicséret.

— A tapolecai izr. hitközség dec. 12-én, este, nagyszámu közönség jelenlétében fényes Chanuka-ünnepélyt tartott, melynek kimagasló pontja volt Eisenberger Géza főrabbi magas szárnyalású beszéde, melyben a Chanuka ünnepét, az örök szeretet és béke magasztos eszméinek megvalósításaként, Izráelt pedig, mint ez eszmék hordozóját állította hallgatói elé. Felemelő beszéde a hitnek tüzeit lobbantotta meg a jelenlevőkben és csillogó szemekkel énekeltek az ősi melódia meleg hangján az Isten-dicsérő chanuka-dalt. Funk Hermann főkantort gyönyörű énekével járult hozzá az ünnepély sikeréhez. A műsor további számaiból különösen kiemelkedett Splitzer Olga és Weizer Magda szavallata.

HIREK

— A Központi Zsidó Diáksegítő Bizottság új tisztikara. A Központi Zsidó Diáksegítő Bizottság szerdai ülésén választotta meg új tisztikarát. Az új vezetőség névsora: Központi elnökség: Dr. Vázsonyi Vilmos, dr. Lederer Sándor, dr. Hevesi Simon, dr. Szabolcsi Lajos. Fellner Leó ügyvezető elnök. Központi igazgató: Balla Bernát. Titkárok: Palágyi Lajos, dr. Szegő Arnold. Az országos bizottságok elnökei: 1. Országos hölgybizottság, elnök: dr. Vázsonyi Vilmosné, társelnökök báró Weiss Alfonzné, dr. Bedő Mór, előadó Lázár Miklós. 2. Országos propaganda-bizottság, elnök: dr. Baracs Marcell, társelnökök dr. Bródy Ernő, dr. Fábrián Béla, dr. Ballagi Ernő, dr. Szegő Ferenc. 3. Országos pénzügyi-bizottság, elnök: Székely Ferenc, társelnökök Kálmán Henrik, dr. Endrei Henrik, dr. Horn Ferenc, főpénztáros Nádas Lipót. 4. Országos Kulturális Bizottság, elnök Vészi József, társelnökök dr. Hajdu Marcell, dr. Gál Jenő, előadó dr. Vörösváry Miklós. 5. Országos bizottság külföldi diáktelepek felügyeletére, elnök: Alapi Béla, társelnökök Dános László, Fischer Géza, Halász Manó, Kerpel Vilmos, Lunzer Pál. 6. Vidéki propaganda bizottság: Kuliner Gyula, Pikler Emil. 7. Ifjúsági bizottság, elnök: dr. Vázsonyi János, társelnök: dr. Fabriczky Andor, előadó Hevesi Jenő.

— A budapesti orth. izr. hitközség képviselőtestületének hatéves mandátuma lejárt és vasárnap, azaz febr. 14-én lesz a választás, amelyből előreláthatólag a régi konzervatív vezetőség fog nagy szótöbbséggel győzedelmesen kikerülni. A hivatalos listán a régi kipróbált vezetőférfiak, Frankl Adolf, óbudai Freudiger Ábrahám és Lipót, Korein Dezső, Deutsch Géza, Klein Márkusz, Ehrenfeld Sándor vezetnek, míg a cionista párt vezetőembereit teljesen törölték. Mint értesülünk, a választás eredménye a magyar orthodoxia hazafias és konzervatív vezetőségének teljes diadalával fog lezárulni.

— A X. községkerület közgyűlése. A X. községkerület február 2-án tartotta Pécselt ez évi közgyűlését, melyet megelőzően a kerületi előljáróság és bíróság is ülésezett. A közgyűlésen a pécsi tagok majd teljes számban jelentek meg, míg Szekszádról Leicht Lajos községkerületi alelnök, Rubinstein Mátyás főrabbi és Gulyás József dr. hitk. elnök, Mohácsról Vida Dezső elnök, Flesch Ármán dr. főrabbi, Schwarz Béla dr. ügyvéd és Schwarz Gyula, Siklósról Vida Miklós elnök, Bonyhádról Kaiser Ede elnök. Szentlőrincről Weizer Nándor elnök vettek részt. A közgyűlésen Leicht Lajos elnökölt, aki Wallenstein Zoltán dr. főrabbi gyönyörű imája után ismertette az elmúlt esztendő eseményeit, megemlékezett a magyar zsidóság nagy halottjáról, Mezei Mórról, majd Justus Miksáról, a községkerület elnökéről, akinek elnöklete alatt csatlakozott a pécsi hitközség a kongresszusi szervezethez. A közgyűlés emléküket jegyzőkönyvében örököltette meg. A kerület adminisztratív tevékenységéről Weisz Gábor titkár számolt be, amit a közgyűlés tudomásul vett. Gulyás József dr. indítványára elhatározta a közgyűlés, hogy hozzájárul a kerületi elnököknek kongresszus egybehívására vonatkozó határozatához akkép, hogy az erre vonatkozó szervezeti szabályzat megalkotásánál az irodával, az elnökökkel együtt az előljáróság járjon el. Flesch Ármán dr. főrabbi indítványára ezt kiegészítették azzal hogy a statusquo hitközségek ezen munkába való bevonásuk iránt kerestessenek meg. Ezután egyhangulag jánosi Engel József udvari tanácsost választották meg kerületi elnöknek, akit küldöttség hívott meg. Engel József megköszönte a belé helyezett bizalmat, hű végrehajtója akar lenni a kerület akaratának, küzdeni fog azért, hogy szerzett jogaink érvényben ma-

radjanak, soha jogot fel nem ad, hanem türelemmel és kitartással küzd a magyar zsidóság szebb jövőjéért. A közgyűlés nagy éljenzéssel fogadta az elnöki beszédet, majd letárgyaltatta az 1926. évi költségvetést, benne a szeminárium és tanítóképző támogatására felvett tételeket. Elhatározta végül a közgyűlés, hogy legközelebbi ülését Szekszárdon fogja megtartani. Az ülés után jánosi Engel József vendégül látta a megjelenteket.

— Utcát neveznek el Berlinben egy volt zsidó miniszterről. Berlinből jelentik, hogy az ottani városi képviselőtestület kebelében mozgalom indult meg, hogy Hugo Preuss dr., volt birodalmi miniszter emlékét megfelelő módon megörökítsék. Preuss dr. sokáig egyik vezető alakja volt a berlini városi képviselőtestületnek, amelynek szocialista frakciója indítványt terjesztett elő abban az irányban, hogy érdemei elismerésül a német főváros egyik utcáját nevezék el róla.

— Rabbiavatás. A Ferenc József Rabbiképző-intézet templomában (VIII., Bérkocsis-utca 2.) február 16-án, kedden d. e. 11 órakor rabbiavató-ünnepélyt tartanak. Ez alkalommal avatják fel dr. Weisz Lajost, a Rabbiképző most végzett növendékét, akit a móri hitközség hívott meg papjául.

— A halmi főrabbi halála. Klein Éliás halmi főrabbi a napokban 82 éves korában elhunyt. Fia volt néhai Klein Sámuel főrabbinak, a Chofec Chajim hírneves szerzőjének és veje, az ugyancsak hírneves Ullmann Salamon rabbinak. aki Jerioth Schlomo néven szerzett magának a zsidó tudományos világban felejthetetlen dicsőséget. Impozáns, nagy részvét mellett temették. A környék összes papjai gyászbeszédet mondtak koporsója felett. Legidősebb fiát, aki a nagyváradi orth. hitközség rabbiszekének volt tagja, választották meg utódául.

— A pesti Chevra Kadisa ma, csütörtökön (febr. 11-én) délután 5 órakor a Rombach-utcai templomban Jóm kippur kóton-istentisztelettel egybekötve tartja meg alapítási ünnepélyét, amelyen Feldmann Mózes rabbi mondja az ünnepi beszédet.

Hölgyeim! Örizzék meg szépségüket és fiatalságukat!

IBBS

púder

krém

szépségkrém és púder

allandó használatával.

Mindenütt kapható!

Magyarországi vezérképviselet:

Révész Ernő és Társa

Budapest, V., Nádor utca 30.

— Erec Jiszroel. Érdekes intézkedést hozott a pesti izr. hitközség elnöksége a fővárosi zsidó templomokban palesztinai célokra felajánlott adományok ügyében. Mint ismeretes, a zsinagógákban évszázadok óta vallásos szokás, hogy Erec Jiszroel, azaz a Szentföldön nyomorgó vallásos zsidók javára adományokat gyűjtenek. Ugyanezt a célt szolgálják vallásos családoknál elhelyezett Méir Bal Nesz-perselyek. Legutóbbi hónapokban a pesti hitközség elnöksége arról értesült, hogy a Rombach-utcai templomban megszüntették az Erec Jiszroel jelisége alatt folyó adományozást és helyette „Keren Kajemeth” cím alatt fogadnak el templomi adományt. Ez a „Keren Kajemeth” azonban

nem más, mint a cionista „Nemzeti Alap”, melynek politikai jellege van és melynek romboló hatását mi sem mutatja jobban, mint hogy az orthodox és konzervatív zsidóság iszural, azaz egyházi tilalommal sújtotta és megtiltotta a vallásos zsidóknak, hogy erre a célra adományozzanak. Dr. Lederer Sándor, a pesti izr. hitközség elnöke, ki a hitközséget teljesen konzervatív irányban vezeti, most átiratot intézett a Rombach-utcai templom előjáróságához, melyben elrendelte, hogy csak Erec Jiszroel javára szabad szentföldi adományokat elfogadni és a Keren Kajemeth részére nem. Enek folytán, mint a főváros többi templomaiban, így a Rombach-utcaiban sem szabad ezentúl cionista célokra adakozni, hanem az Erec Jiszroel részére befolyó összegeket a pesti hitközség juttatja el ezentúl a jeruzsálemi magyar hitközséghez (kolel), melynek tagjai vallásos tanulással és imádkozással töltik életüket és semminemű politikai tevékenységet nem fejtenek ki.

— A budapesti orth. hitközség új leányiskoláját a múlt vasárnap avatták fel a fővárosi orthodoxia kitünőségeinek jelenlétében. A Híszkegy vezette be az ünnepélyt, majd óbudai Freudiger Ábrahám, az orthodox hitközség érdemes elnöke vetett visszapihlantást arra a fejlődésre, melyet több mint évtizedes irányítása mutat és amelynek egyik jelentős stációja az avató ünnep is. A hitközség elsősorban iskoláinak fejlesztésére fordított gyakran anyagi erejét is felülmúló gondot és ezek sorában az elemi iskola hatalmas virágzásra jutott dr. Deutsch Adolf igazgató csendes, zajtalan, kitűnő vezetése alatt. Az iskolaügyet ezután is szíven fogja hordani, a továbbképző iskolák megvalósítása már csak idő és — pénz kérdése. A zsidó szülők fejlesszék családi otthonukban a vallásosságot, a tanítók, nevelők és egyéb tekintélyek iránti tiszteletet, a többit majd elvégzik a zsidó tanítók, akiknek ezuttal kifejezte a hitközség nem felejtő, hála elismerését. Klein Miksa iskolaszéki elnök fejtette ki ezután az iskolaavató messzeható jelentőségét, végül dr. Deutsch Adolf igazgató köszöntö meg a mindenünnen feléje és társai felé áradó elismerést és átvette az iskolát gondozásába.

— Zsidó gyarmatosítás Oroszországban. Abból az alkalomból, hogy Silverstein kiewi főrabbi Párisban időzött, nagyfontosságú tanácskozás volt Izrael Lewi, Franciaország grand rabbinjének elnöklésével. A tanácskozáson résztvettek az Alliance Israelite konszisztóriumának párisi tagjai, az ICA képviselői, valamint a párisi orosz-zsidó kolónia vezető tagjai. Silverstein főrabbi ismertette az ukrainai zsidók helyzetét. Teljesen lehetetlenné tették egész Szovjet-Oroszországban a zsidó vallásos nevelést, mert a 18 éven aluli gyermekeket nem szabad vallási oktatásban részesíteni és e tilalmat csak a mozlim hitű tatárokkal szemben nem érvényesítik. Védelmére kelt ezután a főrabbi az oroszországi zsidó kolonizációs mozgalomnak. Bármily kifogások is emelhetők ez akció iránya ellen, ne tévesszük szem elől, hogy itt ezrek és ezreknek az éhhaláltól való megmentéséről van szó. Inkább arra ügyeljenek, hogy az akció vezetőségébe

minél több olyan zsidó vonassék be, akiket nem fertőzött meg a politika, mert csak így nyerhetjük meg a külvilág rokonérzését és bizalmát

— Nyolevanötmillió tandíjszegélyre. A Mensa-Academica a Mensa-bál jövedelméből a tandíj és szigorlati díj segélyekre már 85.000.000 K-t osztott ki, tehát túllépte azokat a kereteket, amelyeket a bál jövedelmei szabtak meg. A tandíjszegélyek kiosztását egy, dr. Budai Goldberger Leó elnök, dr. Weiller Ernő ügyv. alelnök, dr. Heidberg Márton, az ifjusági szövetség vezetője és Dános László főpénztárosból álló bizottság intézte. A bizottság minden mellékletet nélkül szigorúan vizsgálta a beérkezett kérvényeket. Arra törekedett, hogy minden szorgalmas, szegénysorsu diáknak, aki a támogatást megérdemli és arra rászorul, lehetővé tegyék az egyetemre a beiratkozást és a vizsgák idejében való letevését. Tekintve a segélyezett nagy számát, megállapíthatjuk, hogy a bizottságnak sikerült törekvéseit megvalósítani.

— A budapesti VIII. ker. templomkörzet kulturális ügyosztálya vasárnap délután tartotta meg a Ferenc József Orsz. Rabbiképző Intézet disztermében második előadását. Hajdu Marcel dr. hitközségi szertartásügyi előjáró, a templomkörzet kitűnő elnöke tartalmas megnyitóban fejtegette az előadásorozat célját és hivatását, majd Schweiger Lázár dr., a tudós egri főrabbi tartotta meg érdekesítő előadását a faji probléma természettudományi alapjairól. A diszterem zsufolt közönsége meg-megújuló tapsokkal ünnepelte a magas színvonalú filozófiai fejtegetéseket. Végezetül Várnai Zseni mutatta be néhány hangulatos új költeményét nagy hatás mellett.

— Ezüstlakodalom. Weisz Mór, a Józsefvárosi Imaház érdemes elnöke és neje, szül. Kohn Malvin. a Józsefvárosi Imaház „Szeretet” nőegyletének nagyszívű elnökszónya február 6-án, szombaton este ünnepelték diszes vendégserg jelenlétében boldog házasságuk 25 éves fordulóját. Dr. Scheiber Lajos körzeti rabbi megkapó beszédben méltatta a jubiláns pár közismert jótékonyosságát, erős vallásos érzését és tisztos polgári tevékenységét. Friedmann Jolánka, a „Szeretet” nőegylet titkárnöje meghatóttan, keresetlen szavakkal köszöntötte elnököt, aki gyámoltója a szegényeknek és betegeknek. Dr. Liebermann Manó rabbi a Józsefvárosi Imaegyesület nevében üdvözölte a jubilánsokat, akiknek házában versenyre kelnek a jámbor, vallásos életben és a jótékonykodásban. Koltai Livia a rokonok megbízásából köszöntötte megindítóan a család büszkeségeit a nevezetes forduló alkalmából. Dr. Klein Ábrahám rabbi emelkedett szellemű, szép beszédben emlékezett meg arról, hogy a jubiláló házaspár két év előtt Széfer Tórát adományozott az Imaegyesületnek és ez a Tóra örökké fenntartja emléküket. Dr. Fischer Lajos, Kohn Sámuel, Reich Márton és Rózsa igazgató pohárköszöntői után az ünneplő társaság a kora reggeli órákig maradt együtt emelkedett hangulatban.

— Királynők pudere, — puderek királynője: a Yes porcellán-pudere.

GÁBOR
FIUINTERNÁTUS
Budapest, VI., Munkácsy-utca 21.
Bentlakó és bejáró, elemi és középiskolai tanulók részére
Előkészítés magánvizsgákra.

TELEFON 90-00
PROSPEKTUS

WALDHEIM
FÉLE
GYÓGYÍTÓ TEA
Életmód megváltoztatása nélkül
állandó súlycsökkenés
Egy nagy doboz ára 50.000 korona
Kapható minden gyógyszerárban.
Főraktár Szent Péter Gyógyszerészeti
Laboratórium, Budapest VI, Felső-erdősor 48

Táncolók figyelmét
nem kell felhívni arra, hogy tánc közben a
hónalj izzad
és kellemetlen szagot terjeszt... Mindkettőt teljesen megszünteti a „CONTRADOR” (nem formalinos.)
Ára 3 pengő = 37.500 korona (2 hónapra elegendő)
Készíti: **VIKTÓRIA gyógyszerár, Budapest, VII., Erzsébet-körút 21.**

Velence Lidó
szigoruan orthodox **נשי**
Kirschbaum Pensió—Villa Margherita
Szép fekvés. Modern berendezés. Vízszolgáltatás.
Központi fűtés. Gondolabehatár. Bécsi konyha.
Felvilágosítással szolgál főtisztelendő
dr. Wachsberger rabbi. Orth. Hitközség, Fiume.

Purim sütemények
Kindli, flódni és baromfi kapható. Baromflúzet IX.
Ráday-u. 9. volt régi Stein Bernát cég. Tel. hívó J. 99-82

Hölgyek figyelmébe!
Mielőtt hajmunkák, transformációk, egész parókák, natur-választék, rendelését eszközölné, érdeklődjön árait iránt. Első-rangu kivitelű munkák állandóan raktáron. Vidékre szállítás! Henna hajfestésben specialista. Kozmetikai cikkek olcsó illatszertári áron!
VÁGÓ VIKTOR HÖLGYFODRÁSZ BUDAPESTEN VIII., Rákóczi-ut 57. TELEFON: JÓZS. 141-78

— A pécsi Talmud-Tóra felolvasó ciklusának keretében január 31-én Pogány Ármán mérnök, nyug. máv. főfelügyelő érdekes előadást tartott a hitközség iskolájának dísztermében igen díszítvályt közönség jelenlétében. Hallgatói elé varázsolta Mózes és Áron, majd Dávid és Salamon király történelmét, kezdve a Tizparancsolat tábláinak elhelyezésére szánt frigszekrényen, folytatva a jeruzsálemi templom részletes leírásával. Érdekesítően ismertette, mennyi és milyen anyagot használtak az első templom építéséhez. Bemutatta az épületeiknek és berendezéseiknek kutatásai és forrásművek tanulmányozása alapján rekonstruált szemléltető rajzait. A közönség nevében az elnök köszönte meg az előadónak érdekes és tanulságos felolvasását és a hallgatóság szüni alig tudó tapssal és ovációkkal jutalmazta.

— A mezőtelegi gáon halála. Röviden megemlékeztünk már Fischmann József, a nagyhirű mezőtelegi rabbi haláláról. A megboldogult az orthodox zsidóság körében ma is mély tisztelettel emlegetett Feisch Fischmann egykori pozsonyi rabbinak volt a fia. Árvaságra jutva Pozsonyból Nagyváradra ment, ahol néhai Fuchs Mór, a híres nagyváradi főrabbi házában nevelkedett. Nagy talmudista volt, jámbor életű pap és egyike a legjobb hitszónokoknak. 56 éves korában hunyt el és óriási részvét mellett temették el Mezőtelegen. Erdély minden nagyobb hitközségéből százával zárandokoltak el a zsidók a temetésre. A gyászháznál az elhunyt legidősebb fia bucsuzott el édesapjától. Ezután a templomba vitték a koporsót, ahol a jelenvolt rabbik hétszer jártak körül az oltárt. Majd a kolozsvári orthodox rabbi beszélt, a templomudvaron pedig még többen bucsuztatták. A mezőtelegi hitközség a temetés után tartott közgyűlésen elhatározta, hogy halála jeléül a nagy rabbi fizetését és lakását öt évig megadja árvaának, azonkívül gondoskodni kíván arról, hogy a rabbiállás betöltésénél a gyermekek érdekei szem előtt tartassanak, olyan módon, hogy csak olyan rabbit választanak, aki az elhunyt egyik leányát feleségül veszi.

— A Minosz teaestélye. A Magyar Izr. Nőegyletek Országos Szövetsége február 25-én, csütörtökön este a Lloyd Kaszinó összes termeiben rendezte teaestélyét. Az estélyt művészi előadás fogja bevezetni. A teaestély érdekében már nagyban folynak az előkészületek és a közönség részéről igen nagy érdeklődés mutatkozik iránta. A Minosz egész elnöksége, dr. Baracs Marcellné elnök, Vészi Józsefné h. elnök, dr. Hevesi Simonné, Steiner Marcellné, Schwarz Gyuláné, Sugár Vilmosné és Boross Ilona titkár dolgozik az estély sikerének biztosításáért.

— A csengeri izr. hitközségi iskola a Jóbarátok Társaságával együtt febr. 14-én este félnyolc órakor az izr. iskola tantertermében műsoros estélyvel egybekötött társas összejövetelt tart.

— A Zugló és Erzsébet királyné-ut. Izr. Nőegylet február 14-én, délután 5 órakor, a Royal-szálló fehértermében (Erzsébet-körut 45—47.) jótékonycélú, tánccal egybekötött uzsonna-délutánt rendez.

AZ UFA FILMSZÍNHÁZ művészi újdonsága

Daróczy bemutatja a Varázskeringőt

A berlini UFA bizalma

Az UFA Filmszínház igazgatója, Daróczy József, évek óta töretlen erővel azon dolgozott, hogy a közönség osztatlan megelégedése kövesse munkáját. A mindenható közönség ezt a törekvést bizalmával jutalmazta meg, fémjelzésnek ismerte el a film terén a Daróczy nevet akkor is, amikor az UFA Filmszínház megnyitása óta olyan bámulatraméltó érdeklődést tanúsított.

Az UFA Filmszínház berlini igazgatósága is örömmel vette tudomásul azt a bizalmat, melyet ő a közönsége részéről élvez és egy érdekes sürgönyben csatolták hozzá a maguk bizalmát. Felhatalmazták Daróczy alvezetést, hogy teljesen saját belátása, érzése és intenciói szerint válogassa meg az UFA Filmszínház műsorát, nem írva elő eszmilyen kötelező szabályt, még az UFA saját gyártmányu filmével szemben sem. Ezzel a felhatalmazással a zsebében állította össze Daróczy a következő műsorát. És hogy éppen egy UFA-gyártmányu filmet, a

Varázskeringőt

választotta második műsorának attrakciójául, az ennek a filmnek a kitünősége mellett bizonyít. Az ideális romantika, a humor, rendezésbeli gazdagság és színészi játék olyan szerencsésen ölelkezik benne, hogy nem túl nagy merészség kell hozzá a Varázskeringőnek nagy sikert jósolni. Különösen nem akkor, mikor a Varázskeringő előadása a zenekíséret részére olyan különösen kedvező feladatot ró, mint amilyen Strauss Oszkár partitúrája, melyet a kitünő Stephánidesz Károly idegen szerzők és saját műveivel gazdagított.

A premier elé várakozással nézünk, annak előadására még kritikával vizatérünk, addig is az UFA Filmszínháznak, a Varázskeringőnek, a műsort kiegészítő Buster-, Keaton- és Kiky-burleszkeknek, Tinta Matyi kalandjainak, az egész előadásnak bizalmunkat előlegezzük.

— Csongrád után ... A csongrádi halálos végű bál után az Egyenlőség arra kérte a zsidó nőket, hogy gyászuk jeléül egy ideig ne rendezzenek bál multságokat. A soproni izr. filléregylet legtovább tartotta ezt a gyászt, s azóta maig sem rendezett semmi féle multságot. Végre most, január 30-án tartotta meg első táncestélyét, mely ugy erkölcsi, mint anyagi tekintetben fényesen sikerült. Előkelő közönség vett részt az estélyen, élén Thurner Mihály dr. polgármesterrel és dr. Rosenfeld M.-nével, a Filléregylet fáradhatatlan tevékenységű elnökével. Az estély jövedelmét szegénysorsu gyermekek felruházására fordították.

— A bonyhádi izr. leányegylet január 23-án az átlagos műkedvelői színvonalat messze felülmúló, szép előadást tartott. A gondos, összevágó rendezés és a gördülékeny előadás általános nagy elismerést váltott ki. A szereplők: Rákos István, Schwartz Bertus, Pártos Böske, Frank Kató, Holländer Boriska, Krausz Gyula, Erdős Pál, Ko-

rak Bellus, Fischer Gyula, Czucker Böske, Kramer Zoltán, Diamant Tibor, Stern Rózsi, Litzmann Gizike, Hirschfeld József, Schaffer Mancsi és Rákos Kató kivétel nélkül meglepő készségről tettek tanuságot. A jövedelemből nagyobb összeget juttattak jótékony célra.

— A kecskeméti izr. Szentegylet febr. 7-én nagy érdeklődés mellett tartotta meg tisztújító közgyűlését. Elnök lett Dr. Aszódi Géza, alelnök Aszódi József, gondnokok Braun Pál (uj), Fekete József, Gichner Jenő, Ségner Pál, választmányi tagok: Dr. Augner Rezső, Csillag Ármán, Fuchs Samu (uj), Fuhrmann Jakab, Gerő Ignác, Dr. Hirsch Ernő (uj), Kecskeméti Mihály, Kemény József (uj), Kohn Elek, Leitner László, Littauer Mór, Propper Miksa, Sipos Miklós, Stein Lajos, Steinherr Rudolf, Tárnok József (uj), Szilágyi Mór, ifj. Weisz László.

— Istentiszteletek a Mensán. A Mensa-Academica kulturális és vallási programjának megvalósítása dr. Budai Goldberger Leó elnök intencióinak megfelelően a vezetőség munkásságának előterében áll. Különös súlyt helyez az elnökség ez évben a péntek esti istentisztelet rendezésére, melyet a rabbiszeminárium növendékei tartanak. Minden pénteken este egy rabbinövendék imádkozik elő és egy másik mondja az ünnepi beszédet. A gyertyagyújtást a Mensát vezető hölgyek egyike végzi. Megállapíthatjuk, hogy az ifjuság mindig nagy számmal vesz részt ezeken az istentiszteleteken és hogy kétségtelenül jelentékeny hatása van a főiskolai ifjuság vallásos életének mélyítésére. A Mensa mindenképpen meg akarja őrizni és erősíteni a főiskolai ifjuságnak azt a vallásos érzését, amelyet a családból magával hozott.

— Az óbudai izr. hitközség „Özv. Kohn Péterné népkonyhája” javára febr. 13-án, szombaton, este 9 órakor az óbudai Korona Vigadóban (III., Korona-tér 2.) művésztélyt rendez, melynek műsorán Gombaszögi Ella, a Magyar Színház tagja, Lukács Pál, Pártos Gusztáv és Sarkadi Aladár, a Vigaszínház tagja, Szász Ilka, a Royal-Orfeum tagja, valamint dr. Orváné Bodó Klári énekművésznő működnek közre. Villamos közlekedés az 5, 7, 9, 39 és 53 sz. kocsiokon a Templom-utcaig.

— Tönkrement gyógyszerész családjával nyomorog állás és lakás nélkül, 4—5 millióra volna szüksége, hogy lakáshoz jusson. „Micve” jeligére e lap szerkesztőségébe küldjék az erre szánt összegeket.

A Pesti Chevra Kadisa

izraelita Szentegylet folyó hó 11-én csütörtökön d. u. 5 órakor a Rombach-utcai templomban Jom-Kippur Kotaun Istentisztelettel kapcsolatosan

alapítási ünnepélyt

tart, melyre tagjait ezuton meghívja a

Pesti Chevra Kadisa Elöljárósága.

Valódi angol bőrbutor,
bőrfotel és bőrszék

Magyar bőrszékgyárral V., Mérleg-u. 4. Tel.: 30—36 Javit, fest, átalakít

ארטה' כשר של כסח

Ceres

a szokott kiváló minőségben minden fűszer-, csemege- és élelmiszer-üzletben kapható.

HUTTER JÓZSEF szappangyár

OLAJIPAR részvénytársaság

Bpest, VII., Erzsébet-körut 6.

Mielőtt sirkövet akar vásárolni,

saját érdekében kérjen költségvetést

RÓNA SÁNDOR SÍRKŐGYÁRÁBÓL,

ahol dús raktár van I. osztályu fekete svéd, és márvány kövekben. NYIREGYHÁZA, RÁKÓCZI UT 5. TELEFON: 219.

מצבות

— Tkatsch Izrael hangversenye a Vigadóban. Nagyszámu közönség töltötte be hétfőn este a Vigadó nagytermét, ahol Tkatsch Izrael, a kitűnő zsidó énekes ragyogtatta tiszta művészetét. Bámulatosan szép hangja, az interpretáló képesség, amellyel Tkatsch Izrael brillírozott a publi-

Therapia haskötő

gátolja a fűzöt, elegáns megjelenést és kényelmet biztosít egésznapos használatnál

Therapia, Budapest, VI., Nagymező u. 14. Tel. 120-43.

**Szőnyegek
Nemezek
Bútorszövetek
Matracgrádlik**
mélyen leszállított árban

Mintákat k. ivánatra küldünk

Back és Gerő cégénél, IV. kerület
Hajó-utca 12. sz.

Zsoldos magántanfolyam
VII. Dohány-u. 84. Tel.
J. 124-47. Félkészít kö-
zépisk. magánvizsgákra

BAUER FERENC KÉSMŰVES ÉS
MŰKÖSZÖRŰS

Budapest, VII., Klauzál-u. 22. — Kések javítása és
köszörülése, **metsző kések** speciális készítése
és javítása. — Vidéki megbízást gyorsan eszközöl.

Egyesült Betegápolók és Ápolónők Öns. Egylete

Budapest, Stáhl-utca 1. Telefon: József 30—12.

Orvosiilag vizsgázott szakképzett
ápolónőket ajánl privát házakhoz.

Férjhez adnám

intelligens, háziasszony nevelt, szerény igényű lányomat
jobb állásu 30—35 év körüli állami vagy állandó
alkalmazásban lévő magántisztviselőhöz, esetleg
középszkolai tanárhoz. Hozományul teljes lakás- és
konyhaberendezést minden felszereléssel és 100
millió készpénzt adok. Komoly levelet „Főtisztviselő”
címmel a kiadóba kérek.

Gyenes Antal, Debrecen, Arany János-u. 27

Készít: Szakszerűen Mikve-berendezéseket saját talál-
mányú fűtési rendszerrel. Terv és költségvetéssel, kész-
ség-el szolgálok.

Fiatalkorú ügyvéd

forgalmas irodához társulna, esetleg át-
venne vidéken is. Ajánlatokat „Ügy-
nők 35” jelige alatt a kiadó továbbítja.

Klein Béla

vendéglős, a volt Duna-Corso
kávéház tulajdonosa és neje, szül.
LINZER EMILIA f. hó 19-én
ünnepelik meg házasságuk 25-ik
évfordulóját.

Lakás: Rottenbiller utca 13.

Templomí himzések készít művé-
szies kivitelben

HERZ EMMA aranyhimző műterme

Arany érdemkereszt tulajdonosa, udvari és kamarai
szállító, Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 3.

kum előtt, állandó és szakadatlan ovációt
váltott ki a közönségből. Falszettjei utólrhe-
tellenek. Olyan kincs ez, amellyel csak ke-
vesen rendelkeznek. Csupa szív, csupa hé-
ber lira, zokogó fájdalom, elmélázás, deko-
ratív részletezés. Az elragadtatásnak frene-
tikus vihara zúgott fel Tkatsch Izrael min-
den énekszáma után. A hallgatóság tombolva
követelt ráadásokat. Az est második érdek-
sége. Tkatsch fia, **Takács Mihály** opera-
énekes volt, akinek ez volt az első bemutat-
kozása a pesti közönség előtt, amelyet egy
csapásra meghódított.

— A VIII—IX. ker. Izr. nőegylet február
14-én, vasárnap délelőtt fél 11 órakor elő-
kelő színvonalu matiné rendez az Andrassy
uti színházban a következő művészek köz-
reműködésével: **Dajkubát** Ilona, **Kökény**
Ilona, **Medgyaszay** Vilma, **Sólyom** Janka,
Szász Ila, **Zahler** Erzs, **Keglevich** Marietta,
Sándor Böske, **Bárony** István, **Boross** Géza,
Békeffy László, **Sárossy** Mihály, **Salamon**
Béla, **Fenyő** Árpád, **Pajor** Ödön, **Fekete** Pál,
Radó Sándor, **Rott** Ferenc, **Érckövi** László,
Nádor Mihály, **Erdős** László és **Fraknoi** Ká-
roly.

— A gyömrői jesiva emelkedett szellemű,
szép ünnepélyt rendezett abból az alkalom-
ból, hogy a **Nedorim** traktátust befejezték.
Az ünnepélyen résztvevő **Grünberger** Ábra-
hám celldömölki rabbi, valamint számosan
a szomszédos **Téth** községből. Mincha ima
elvégeztével **Steiner** Ignác főrabbi szívbe
markoló „muszor” keretében szötte össze
a traktátus kezdetét és végét. Maariv ima
után 70 terítékes bankett volt. **Grünberger**
Ábrahám celldömölki rabbi elmés „chári-
fősz”-beszédet mondott, majd **Steiner** Ignác
főrabbi könnyekig meghatottan fejezte ki
köszönését mindazoknak, elsősorban az Or-
szágos Tomche Jesivósz Egyesületnek, kik
lehetővé teszik, hogy a 40 növendék gond-
talanul szentelheti életét a szent Tannak.
A növendékek közül **Blasz** (Jánosháza) tár-
sai nevében köszönését fejezte ki a főrabbi
urnak az önfeláldozó és odaadó oktatásért
és az atyai szeretetért. **Schindelheim** (Gyön-
gyös), **Grünberger** (Celldömölk), **Handels-**
man (Csorna) és **Lilienthal** (Celldömölk)
résztint charifősz-, résztint mágidősz-beszé-
dekkel tettek tanuságot szép haladásuk-
ról. Végül még **Gewürtz** Salamon (Tét) tar-
tott elmés beszédet és **Schwartz** József, a
gyömrői hitközség köszönését tolmácsolta,
amiért a szép zsidó intézményt **Steiner** Ig-
nác főrabbi gyönyörűen kifejelesztette.

— **Uj héber enciklopédia.** Eskol cím alatt
Berlinben uj 12 kötetes héber enciklopedia
indul meg. A szerkesztőbizottságnak hazai

tudósaink közül illusztris tagjai, dr. **Blau** La-
jos, szemináriumunk világhírű rektora, a Bu-
dapestről a breslaui rabbiképző élére került
dr. **Guttmann** Mihály, dr. **Goldberger** Izid-
dor tatai rabbi, aki a talmudi personáliák
megírásával bizatott meg. A nagyjelentő-
ségű munkának próbafüzete legközelebb
kerül ki a sajtó alól.

— **Hymen.** **Guttmann** Aladár (Bonyhád)
február 16-án d. u. 2 órakor esküszik örök
hűséget **Vácott Neumann** Henrik és neje
leányának, **Mancinak** (Vác).

Schloss Böske, **Hánta**, **Hirschler** Miklós,
Kisbér, jegyesek.

Izsaksohn főrabbi fia **Izsó**, rabbijelölt
Romániából, eljegyezte a bustyaházi Rebe-
ril Nordhele fiának, **Leifer** József főrabbi-
nak leányát **Gizikét**, Nyiregyházáról.

Bornstein Malvin urleányt eljegyezte
Frankl Izidor, Pápa.

Király Franciska Kiskunfélegyháza és
Weisz Ferenc Zenta, jegyesek. Minden kü-
lön értesítés helyett.

Weisz Magda Köröstarcsa, **Fenyő** Vilmos
Szarvas, jegyesek. Minden külön értesítés
helyett.

Lövinger Mór Debrecenből eljegyezte
Ilyovits Mártuskát, Berettyóújfaluból. Min-
den külön értesítés helyett.

— **Halálozás.** **Löwy** Dávid birtokos hosszú,
jámor munkásélet után 85 éves korában el-
hunyt **Szarvason**. Mióta Topánfalva elkerült
a magyar korona fennhatósága alól, **Löwy**
Dávid sok viszontagságon ment keresztül
törhetetlen magyar érzelmei folytán, úgy,
hogy végre is kénytelen volt eladni ottani
erdőit és fűrésztelepét és azóta leányánál,
dr. **Déry** F. Henriknél lakott **Szarvason**,
ahol nagy tiszteletnek örvendett városszerte.
Január 28-án temették mély részvét mellett.
Dr. **Déry** F. Henriknén kívül dr. **Lukács**
Izsó kir. közjegyző is édesatyját gyászolja
benne.

Február 2-ikán kísérté utolsó útjára fele-
kezeti különbség nélküli óriási közönség a
81 éves korában elhunyt **Rosenberger** Ber-
nátot, a hahóli orth. hitközség hosszú éve-
ken át volt elnökét. Dr. **Winkler** Ernő nagy-
kanizsai főrabbi szívhezszóló beszédben mélt-
tatta a megboldogult érdemeit. Kiemelte,
hogy az elhunyt egész életével igazolta a
születésekor kapott „**Boruch Jehuda**” héber
nevet, mert jámbor zsidó, igazi Jehuda-iva-
dék volt és működése áldásos volt család-
jára, községére és hazájára nézve. Nagy-
számu család gyászolja, mely alig félévvel
előbb ünnepelte ugyancsak dr. **Winkler** fő-
rabbi jelenlétében aranylakodalmát.

Braun Márkus tekintélyes kiskunfélegy-
házi kereskedő 68 éves korában hirtelen
elhunyt. Régi, nagyhirű vallásos család sar-
ja volt. Felesége, három leánya és vejei:
Deutsch Mór, **Morgenstern** Henrik és **Welt-**
ner Manó gyászolják.

Kohn Pinkász bácska-palánkai kántor,
akinek híre messze túlterjedt községe hatá-
rain, 63 éves korában elhunyt.

— **Segítség.** **Özv. L. T.-né** (VIII., Nap-u.
24., földsz. 31.) 60 éves munkaképtelen, tü-
dőbeteg, egyedülálló, jó családból való nő,
nagy nyomorban jószívű embertársaihoz
fordul segítségért. Előkelő, ismert család
sarja, aki jobb napokat látott. Adományokat
a kiadó továbbítja. — **Talján** Vilmos (Fő-u.
81., 5.) 73 éves, keze, lába béna. Valamikor
ismert, becsült nagykereskedő volt és most
keresetképtelen, leírhatatlan nyomorban él
feleségével együtt.

— **B-listás tanárnőt vagy tanítónőt** kere-
sünk vidékre egy III. gimnázista, III. ele-
mista és egy I. elemista leánygyermekhez.
Latin, héber, francia és zongora tanítása
szükséges. További felvilágosítást a Minosz
központi irodája ad (VIII., Rákóczi-út 17.).

Adómérlegét

könyvelését elkészíti, zárlati munkálatait feldolgozza, órakönyvelést
vállal, mérlegét felülvizsgál, felértékel **VARGHA LÁSZLO**
könyvszakértő V. Nádor-utca 28. Tel.: Lipót 960—76.

AZ EGYENLŐSÉGHEZ E HÉTEN ÉRKEZETT ÖNKÉNTES ADOMÁNYOK

Tetszés szerinti kiosztásra: Özv. Király Lipótné Kiskunfélegyháza 20.000 K, N. N. Pécs 1.000.000 K, Klein S. 200.00 K. — **Szentföldi nyomorgók javára:** Földes Sámuel ny. csendőrtiszt helyettes Heves 20.000 K. — **Zsidó vakokintézete javára:** Földes Sámuel ny. csendőrtiszt helyettes Heves 10.000 K, Pintér Ignác Turkeve 25.000 K. — **Éhező zsidó gyermekek javára:** Földes Sámuel ny. csendőrtiszt helyettes 10.000 K, Fénákel Fábiánné Endrőd 100.000 K. — **Zsidó kórház javára:** Budapest X. ker. izraelita jótékony nőegylet 1.000.000 K. — **Budapesti zsidó menza javára:** Kohen József Debrecen 500.000 K, Fischer Imre és István Barcs 50.000 K. — **Hanna gyermekvédelmi egyesület javára:** Kurcz Sándor Dunapataj 25.000 K. — **Pécsi zsidó menza javára:** Scheiber Ferencné Marcali 100.000 K. — **Jesivák javára:** Bokros Kálmánné 20.000 K. Földes Sámuel ny. csendőrtiszt helyettes 10.000 K. — **Özv. Schwelb Samuné részére:** Imre Hermin Bač (Jugoszlávia) 50 dinár = 62.000 K. — **Nagybeteg vidéki rabbi részére:** Rosenberger Bernát elhunyt alkalmából fia 100.000 K, N. N. Pécs 1.000.000 K. — **Fényesi Szerény fiatal, tüdőbeteg leány részére:** M. G. 25.000 K. — **Özv. Feldmann Mátyásné részére:** Imre Hermin Bač (Jugoszlávia) 50 dinár = 62.000 K. — **Kohn Arnoldné részére:** M. G. 25.000 K. — **Özv. Jakubovits Árminné részére:** H. G. 25.000 K. — **Lábatlan gyermek részére:** Földes Sámuel ny. csendőrtiszt helyettes Heves 15.000 K. — **Rosenbaum Márton 100%-os rokkant részére:** Kurcz Sándorné Dunapataj 25.000 K, Dolla Zsigmond 10.000 K, Neuhauser S.-né Szentkirályszabadja 25.000 K. — **Bruck Gyuláné részére:** B. F. Sajópüspöki 20.000 K. — **Löbl Józsefné részére:** Krausz Mórné 25.000 K. — **Benedikt Árpád részére:** Fenyves Ármán 50.000 K. — **K. V.-né részére:** H. G. 30.000 K, Hajdu Kató 100.000 K. — **Ábrahám Helén részére:** H. G. 25.000 K. — **Özv. Spitz Sándorné részére:** H. G. 50.000 K. — **Özv. Lengyel Lipótné részére:** Imre Hermin Bač (Jugoszlávia) 50 dinár = 62.000 K, H. G. 100.000 K. — **Szegény beteg gyermek részére:** Fischer Imre és István Barcs 25.000 K. — **Teljesen vak hadirokkant részére:** H. G. 25.000 K. — **Bodrogkereszturi rabbi részére:** Földes Sámuel ny. csendőrtiszt helyettes Heves 15.000 K. — **Weisz Mórné részére:** H. G. 30.000 K. — **Weinberger Gézáné részére:** H. G. 35.000 K, Dölle Zsigmond 10.000 K, Kurcz Sándorné Dunapataj 25.000 K. — **Nyomorgó aszszony részére:** F. J. ruhanemű, H. G. 35.000 K, Dölle Gyula 25.000 K, Fenyves Ármán 50.000 K, Kurcz Sándor Dunapataj 25.000 K. — **„Mieve“ jeligére:** F. J. ruhanemű, H. G. 35.000 K, Soproni izr. filléregylet 100.000 K, Dölle Gyula 25.000 K, Fenyves Ármán 50.000 K, Kurcz Sándor Dunapataj 25.000 K. — **Goldstein Lászlóné részére:** H. G. 50.000 K. — **Spitzer Adolf részére:** H. G. 30.000 K. — **Grosz József részére:** H. G. 50.000 K, N. N. 25.000 K. — **Özv. Jánosi Istvánné részére:** H. G. 50.000 K, N. N. 25.000 K. — **Hauka Lajosné részére:** X. Y. 50.000 K, Dölle Zsigmond 10.000 K, Neuhauser S.-né Szentkirályszabadja 25.000 K, Kurcz Sándorné Dunapataj 25.000 K. — **Fleischmann Zsigmond részére:** H. G. 50.000 K. — **Bartos Zsigmond beteg, hadirokkant főhadnagy családja javára:** H. G. 60.000 K, Fischer Imre és István Barcs 25.000 K, Imre Hermin Bač (Jugoszlávia) 50 dinár = 62.000 K. — **Olasz-liszka rabbihoz:** Kutas Anna 50.000 K, Földes Sámuel ny. csendőrtiszt helyettes 15.000 K. — **Özv. Weisz Mórné részére:** H. G. 30.000 K. — **78 éves ügyvéd özvegyének:** Imre Hermin Bač (Jugoszlávia) 62.000 K.

Külföldön tanuló magyar zsidó főiskolai hallgatók javára: E. Zs., Budapest, Imre fia születésnapja alkalmából 1.000.000 K, özv. Hirschler Béláné, Ujpest, 50.000 K, Budapest X. ker. izraelita nőegylet 1.000.000 K, özv. Darvas Jakabné 200.000 K, Klein Rózsa 50.000, Mahler Samu 60.000 K, Verbászi előfizető 50.000 K, Spitzer Ignác, Pécs, 100.000 K, Egy hű olvasó 50.000 K, dr. Vázsonyi Vilmosné hólabda-uzsonnája 420.000 K, dr. Östreicher Andor eljegyzése alkalmából 500.000 K, Földes Sámuel ny. csendőrtiszt helyettes, Heves, 20.000 K, Pillis Imre 100.000 K, K. Zs., Sajópüspöki, 20.000 K, Schwarcz Ignác, Kaszaper, 50.000 K, Kohn Sárika, Szeghalom, 100.000 K, Dukász Tibor, Salomvár, 200.000 K, Frank Mór, Eger, gyűjtése Rosenbaum Palika brisz milója alkalmából 200.000 K, Breuer Sámuel, Csép, gyűjtése Grünwald Kató és Breuer Sándor esküvője alkalmából 400.000 K, Mózes Elvira, Letenye, 50.000 K, dr. Graner Adolf kórházi igazgató-főorvos, Zalaegerszeg, 70. születésnapja alkalmából dr. Junger Mózes főrabbi útján 1.000.000 K, Kurcz Endre, Dunapataj, január havi hozzájárulás 25.000 K, Weisz Pinkász ny. tanító, Kiskunhalas, 50.000 K, Fischer Imre és István, Barcs, 200.000 K, Barta Zoltán 100.000 K, Wohlstein Jakab jószágigazgató, Selyp, menyasszonyi táncmegváltáskor gyűjtve ezüstlakodalmán 500.000 K, Deutsch Böske, Nyírbátor, 1925 dec. és 1926 január havi hozzájárulás 50.000 K, Kohen József, Debrecen, 500.000 K, Goldstein Ignác, Kisujszállítás, perselygyűjtése 50.000 K, Nádudvari Izraelita Jótékony Nőegylet gyűjtése Berkovits Lajosné elnöknő útján 515.000 K, Kecskeméti izraelita hitközség 2.000.000 K, Rolberg malomfőkönyvelő, Villány, 100.000 K, dr. Lorsch Izor, Szilashalás, 10.000 K, Scheiber Ferencné, Marcali, 100.000 K, Székely Miksa, Füged, adománya Dömény Aladár Pál 6. születésnapja alkalmából 150.000 K, Neuhauser S.-né, Szentkirályszabadja, 50.000 K, Grossmann Elemér január-február havi hozzájárulás 60.000 K, Rosenberger Bernát elhunyt alkalmából fia 300.000 K.

N A P T Á R

Vasárnap, február 14., sevát 30., hétfő, ádár 1, kedd 2., szerda 3., csütörtök 4., péntek 5., szombat 6. — Heti szidra: Terumoh (M. II. 25—27. f. 19. o.). Háftoro: Hásém noszám chochmo (Kir. I. 5. f. 26. o. — 6. f. 12. o.). Szombat bejöv. 5 óra. Kimenetele: 5 óra 40 perc.

A szerkesztésért felelős:
Dr. SZABOLCSI LAJOS

Felelős kiadó:
GÁSPÁR MÁRK, igazgató

Előfizetési árak: Egész évre 240.000 korona, fél évre 120.000 korona. **Jugoszláviában:** egy évre 450 dinár. **Romániában:** egy évre 1400 lei. **Amerikában:** egy évre 7 dollár.

Nyomatott a Globus Nyomdai Műintézet R.-T. körforgógépein, Budapest, VI. Aradi-utca 8. — Igazgató: Biró Miklós.

ארטה' כשר יין של פורים

Fehér bor 12.000 kor.

Édes legprimább vörös bor 14.000 kor.

BLAU MIKSA, Budapest VII., Dob-utca 32
Nyitva vasárnap is éjjel 12 óráig

A legolcsóbb árban kaphatók

ADLER J. sirkőraktárában

Budapest, VII., Károly-körút 7. szám

„Az Omiko Műbarátok Köre” készítményeinek lerakata

PÁLYÁZATOK

Díjazás: Minden szó egyszeri belkutatása 2000, vastagon szedett betűkből 4000 korona. — Pályázatok felvétele: Teréz-körút 25. — Hirdetések díja előre üzetendő.

METSZŐ-ELŐIMÁDKOZÓI ÁLLÁS

A hajduböszörményi orth. hitközségnek egy metszői állás azonnal betöltendő. Jórészmájim, kellemes hang, jó előimádkozó, három elismert orthodox rabbtól kaboloh-val rendelkező, 40 éves aluli magyar állampolgár, sóchet ubódek mumche, móhel pályázók kort, családi állapotot is feltüntető kérvényüket alulirothoz sziveskedjenek küldeni. Fizetés: természetbeni lakás, fél sechita, szokásos mellékilletményeken kívül, megegyezés szerint. Próbaelőimádkozásra csak meghívottak bocsáttatnak csak a megválasztottnak térítettnek meg utiköltségei. **Rubinstein Benő**, hitk. elnök. 9834

TANÍTÓI ÁLLÁS.

A hódmezővásárhelyi izr. iskolánál azonnal betöltendő helyettes-tanítói állásra pályázatot hirdetünk. Pályázhatnak férfi- és nőtanítók; a helyettesnek megfelelő működés esetén alapos kilátása van rendes tanítóiul való megválasztásra. Javadalmazása a XI. fiz. oszt. III. fok. fizetés és lakbér. Megkeresések dr. Szemző Miksa ügyvéd, isk. sz. elnökhöz intézendők, a megjelenéstől számítandó nyolc napon belül. Dr. Szemző Miksa, isk. sz. elnök. Kemény Simon, isk. sz. jegyző.

B O R

Elsőrendű fehér és vörös borokat

ארטה כשר של פסח

legolcsóbb napiárak mellett már 100 literen felüli hordókban szállít **KAHAN MÁRKUS**, bortermelő, Gyöngyös.

Golyva (Struma)

és golyva-Basedow-betegeket saját felfedezése szerint operáció nélkül biztosan gyógyít **dr. Gábor Nándor, Teréz-körút 4. szám II. emelet.**

Rendel délelőtt 9—12 óráig, délután 2—6 óráig. Kedden és pénteken délelőtt 9—12-ig szegényeknek díjtalan rendelés.

Szőnyegek függönyök, terítők, paplanok olcsó árúsítása megkezdődött.
2-3 méteres ebéd-szőnyegek 350.000 korona

Paplan- és szőnyegüzlet,
VII. ker., Rákóczi-ut 66. sz.

KWIZDA

FERENC JÁNOS
KORNEUBURG

Restitutionsfluidja

Marha és sertés
tápporai

minden gyógyszerárban

Butorvásár! Hálók, ebédlők uriszobák, stb. Egyes darabok olcsón, jó minőségben Müller Lajos butorgyárosnál VII., Dohány-utca 37.

SIRKŐVEK

APRÓ HIRDETESEK

Hirdetési díjszabás: Minden szó egyszeri beiktatása 2000. vas-
tagon szedett betűkből 4900 korona Apróhirdetések felvétele:
VI. Teréz-körút 25. — Jelige levél kettős borítékban ugyan-
oda intézendők. Apróhirdetéseknél csak a díj előzetes befizetése
mellett közölhetők.

HÁZASSÁG

FISCHER házasságközvetítése
eredményes, komoly és diszkrét.
Telefon: József 129-51. Do-
hány-u. 68. 9827

FÖLDBIRTOKOS, dúsgazdag
üriember nőülne. Ismerkedést
finom formában létrehoz Fi-
scher. 9827/I.

FERJHEZMENNE elegáns meg-
jelenésű árvalány. Hozomány
nagyobb földbirtok és tizen-
készből b. rendezett kastély.
Zövebbet Fischer. 9827/II.

FISCHER házasságközvetítő
csak egy van. Ajánlata komoly
és megbízható. 9827/III.

HATSAZHETVEN hold saját
földbirtokkal uriaszony férj-
hezmenne középkori urie-
berhez. Ismerkedést létrehoz
Fischer. 9827/IV

SAJÁT ÉRDEKE, győződjön
meg, hogy Fischer házasságo-
kat csak jobb körökben ajánl.
Telefon: József 129-51. Do-
hány-u. 68. 9827/V.

NŐSÜLNE lómódu vezérigaz-
gató, nőülne állatorvos, nő-
sülne gyáros, nőülne szálló-
birtokos, nőülne orvos, nő-
sülne állomásfőnök, nőülne
cégevezető, nőülne bankigaz-
gató, nőülne gazdálkodó stb.
Megbeszélés naponta 9-6-ig
Fischer. Dohány-u. 68.
9827/VI.

MAGÁN HÁZASSÁG közveti-
tők figyelmébe! Vallásos,
szorgalmas, csinos üzletember
vagyok. 150 millió készpénz-
vagyonnal, biztos és könnyű
keresettel, állami joggal ren-
delkezem. Nőülnek, ajánlato-
kat „Fővárosi fiú” jelígre a
kiadóba kérek. 7363

ELEGÁNS lakással, apanázs-
sal, csinos urileányomat férj-
hezadnam uriemberhez. Jelige
„32-42” kiadóhivatalba. 7368

KIZÁRÓLAG házasság céljá-
ból megismerkedne uriember-
rel 22 éves urileány. Lakással.
Teljes című levél „Öszinte”
jelígen a kiadóba. 7371

VALLÁSOS házasságközvetítők
adják le címeiket „Megbízható
57” jelíge alatt. 7364

SCHADCHEN, 31 éve birom
az előkelőségek megbízatását,
portó fedezetét kérem S.
Ferenc Debrecen, Széchenyi-
utca 40. sz. Benőülésre kere-
sek orvost, ügyvédet fenti cí-
men 9800

TÁRSASÁGBELI uriaszony
legdiszkrétebben közvetít há-
zasságot. Doktorné, Rákóczi-
ut 12. Földép-
csőház. József 73-93. 7335

MEGNŐSÜLNÉK, 35 éves jobb
iparos vagyok, adósságmen-
tes üzlet és műhelyem van.
Elvonnék megfelelő korban
levő vidéki urileányt, vagy
özvegyet megfelelő hozomán-
nyal. Csak komoly, kimerítő
levelekre válaszlok. Jelige:
„Otthonra vágyom” kiadóba.
7373

IDEÁLIS lelkiéletű csendes
otthon és megértő lélek után
vagyó 32 éves vallásos nő há-
zasságra lépne oly jellemes
férfival, özvegyel, aki nem
hozományt keres, hanem a nő
tisztá lelkiéletét. Levelet „Sze-
retet” jelíggel a kiadóhiva-
talba kérek. 7368

350 MILLIÓ értékű ingatlan-
nal régi bevezetett, kitűnő
bonitású üzlettel rendelkező,
tökéletes szakképzettségű, in-
telligens zsidó kereskedő nő
sülne. Igénye: Feltétlen in-
telligens családból, intelligens
csinos 18-20 éves urileány.
minimális 400 millió korona
hozománnyal. Teljes névvel
ellátott, komoly ajánlatokat
„Abszolút korrekt” jelíggel
kiadó továbbít. 9815

SADCHENEK adják le címü-
ket a kiadóhivatalban „Kar-
cag” jelígre. 9755

28 ÉVES izr. érettségizett vi-
déli kereskedő fia vagyok, el-
vonnám azon feltétlen intelli-
gens, jó családból való fiatal
urileányt, kinek hozománya
100 millió korona készpénz és
2 szoba butor. Csak teljes című
leveleket „60” jelígre kiadó-
hivatal továbbít. 9843

42 ÉVES fivérem, százmillió
korona készpénzzel rendelke-
zik, elvenne ortodox vallásos
leányt, avagy fiatal özvegyet,
kinek berendezett üzlete van,
amelyet tovább fejlesztené. Le-
veleket „Vallásos 42” jelígre
kiadóba. 9821

PRIVÁT sadchenek adják le
címeiket „Üzlet” jelígre a
kiadóba. 7361

MAGÁNHIRDETÉS. Nőülne
őhajt jogvégzett, igen jó csa-
ládból való, jó megjelenésű,
jó állásban levő, szabályos
arcu, dus feketehajú, 34 éves
férfi; megfelelő hozománnyal.
Sziyes megkeresést ismerősom:
Vasina Alajos, Dembinszky-
utca 11. címére „F” név-
kettős borítékban kérek. 7366

TIZENNYOLC éve közvetít
házasságokat Nagy Jenő, Rák-
óczi-ut ötvenhét/b. (Cégnél-
küli levelezés.) Telefon 7335

PÁROMAT keresem gyöngéd
ézésű, jólelkű, vallásos nőt.
kinek hajlama lenne jójövés-
delmü, fényes megélhetést
nyújtó, a főváros közelében
rég nagyvendéglőben, vetem
egvütt szorgalmaskodni. Har-
minc éves, háborúviselt, jó-
zan, ügyes, szorgalmas és tö-
rekvőnek tartott, vallásos ér-
zésű egyén vagyok nyugodt,
szép családi életre vágyok.
Egyszázmillió készpénz va-
gyonnal rendelkezem. Hozo-
mány ingatlan vásárlására,
üzlet nagyobbitásra szükséges.
Sziyes ajánlatokat „Hű fele-
ség” jelígre a kiadóba. Teljes
diszkrécio.

OKTATÁS

SZERÉNYIGÉNYŰ tanítónő
vagy tanítót keresek két pol-
gárista gyermekemhez azon-
nali belépésre. Ajánlatokat
Grossmann József Kállósemlő,
Szabolcsmegye. 9802

ALKALMAZNÉK olyan B-lis-
tás vagy állás nélküli perfekt
német tanítónőt, aki vállalná
egy I. gimnazista és egy III.
elemista gyermek házi tanítá-
sát, valamint egy 2 éves gyer-
mek gondozását. Fizetés: tel-
jes ellátás és meggyezés szer-
inti készpénz. Jelige: „Csa-
ládi otthon” a kiadóhivatalba.

PÁRISBAN tanult vallásos urí-
fiu lakásért franciát, esetleg
hébert is tanítana. „Garantált
sikerrel.” 7366

ÓRAJAVÍTÁSBAN jártas vi-
déli uriembert melyik órás
készítene elő szakvizsgára?
Leveleket „Megfelelően díja-
zom 6127” jelígre Sikray
hirdetőirodába, Vilmos csá-
szárut 33. 9839

VIDÉKI orth. házhoz magyar-
német nevelőnő, három gyer-
mek elemi oszt. tanításához
kerestetik azonnalra. Orth.
házból való vallásos egyének
küldjék fizetési igényeiket
„Földbirtokos” alatt a ki-
adóba. 9816

VARRÓGÉPEN megtanítom
himezni, stoppolni, aszurt, filét
tüllaplikációt stb. olcsón, rö-
vid idő alatt. VII., Dem-
binszky-utca 11. II. em. 23. 7366

KÖZÉPISKOLAI TANULÓK
korrepetálását vállalja keres-
kedelmi végzettséggel is bíró
ügyvédjelölt. Telefon J. 19-70.
515

KERESK, éretts. bíró fa-ter-
ményszakmában jártas egyén
helyben és vidéken bármily
állást elvállalna. Cím: Garai
Ferencné címén K. D. címére.
Német-u. 40. fsz. 5. 673

ÁLLÁST NYERNEK

EGY jó családból való zsidó
fiu tanulónak teljes ellátással
felvétetik vegyeskereskedés.
Salzberger Mór és fia Rák-
ocsy, Pestmegye. 7

ÓRÁS tanonc jó házból
vétetik. Kun, Róck Szilár.
19. 7370 14.

HÁROMTAGU családnál kelle-
mes otthon talál egy tisztas-
ságos, megbízható, jól főzni
tudó zsidó leány, ki háztartási
alkalmazott nélkül önállóan
vállalkozik egész kis háztartás
vezetésére. Árvalány előnyben.
Cím megtudható Heller Beze-
rédi-utca 5. III. 1.

KERESEK agilis ügynököket,
nőket is, kik háztartási cikkeket
terjesztésével szép keresetre
tehetnek szert. Csakis óva-
dékkal rendelkezők jelentkez-
zenek. Reif Jakab Garay-ter
15. 9810

KÖSER háztartás vezetésére
keresek megbízható asszonyt,
esetleg leányt. Glasner, X.,
Rezső-ter 7/a. papírzület.
József 39-16. 7360

EGY jó házból való leány,
aki önálló háztartást vezet,
valamint üzletben segédkez-
nék, azt családtagoknak tekintem
(lehet árvalány is), azon-
nali belépésre felvétetik. Gö-
mőri József, Szondy-utca 31.
9832

JÓMEGJELENÉSŰ NAGYON
VALLÁSOS egyedül álló nő
keres zsidó intézmény gazda-
asszonynak. Irásbeli ajánlato-
kat „Jövő 88” jelígre Tenzer
hirdetőjébe, Szervita-ter 8. 9831

KÖZÉPKORI, intelligens, gyer-
mekszerető nő, ki főzést és
háztartási munkát vállal, go-
romba munkához segítségé-
van, felvétetik. Csakis szerény,
szorgalmas nő jelentkezze
délután 3-tól, VII., Sajó-u. 10.
Schlesinger. 7367

VIDÉKRE kerestetik szerény
zsidó nő, orth. kóser háztar-
táshoz, ki izletesen főz. Je-
lentkezni csütörtök és pénte-
ken d. e. 10-11 óráig, eset-
leg vasárnap is. V., Lipót-
körút 20. II. 5. 7360

INTELLIGENS izraelita kis-
asszony, ki gyermekgondozás-
ban és kézimunkában jártas
két éves fiúhoz felvétetik.
Honig, Ráday-u. 35. 7365

ÁLLÁST KERESŐK

HÁZVEZETŐNŐNEK ajánlko-
zik magányos urhoz, vagy
hölgyhöz izr. középkori nő
ki jól főz. Özv. Kohn Mórné
Kövér Lajos-u. 23. Zugló. 480

BÁRMILYEN állást elfoglál
izr. középkori ember. Fried-
mann Salamon VII., Alsóerdő-
sor 28. fsz. 19. 481

52 ÉVES megbízható család-
os ember bármilyen állást keres.
Schwarz Ignác, X., Ithász-u. 5.
482

23 ÉVES kereskedősegéd el-
menne bárhova állásba, lehe-
tőleg lakással. Fizetés
szerint. Fischer
májusa. 9833

10 izr. árvalány
1-2 gyermek mellé,
Kiskunhalas, Póutca
9835

MEGBIZHATÓ intelligens, jó
főzőnő, hosszú bizonyítvány-
nyal ajánlkozik kisebb ur-
családnak. Cím: Weisz Irén,
Szi-u. 51. sz. I/11. 7369

URIASZONY keres házveze-
tőnői állást magánosnál v.
kóser uriházban és fiatal urí-
leány, tanító árva házi-
kisasszonyi, nevelőnői állásba
menne hosszú bizonyítvánnyal.
Cím: Vilmos császár-ut 39. Cu-
korka üzlet. 7364

ÁRVALÁNY, magányos uri-
nőhöz, vagy idősebb házasa-
párhoz, esetleg gyermekek
mellé ajánlkozik. Dohány-u.
69. III. 16. 7363

NÉGY középkorai képzettség-
gel bíró 22 éves urileány, ki
fehérneművarráshoz és kézi-
munkához ért, elmenne na-
gyobb gyermekek mellé. Cím:
P. Miczi, Klotild-u. 16. III. 21.
7374

OKLEVELES tanítónő német-
tel, falura ajánlkozik. Jelige:
„Jó bizonyítványokkal” a ki-
adóhivatalba. 7365

MÉRLEGKÉPES könyvelő ál-
lást keres vidékre is. Ország-
könyvelést vállal. „Szombat”
jelígre. 7367

ÖZVEGYASSZONY, jobb csa-
ládnak, öreg házaspárhoz,
esetleg egy magányos urhoz
házvezetőnőnek ajánlkozik.
Özv. Stern Mórné, Király-u.
21. II. 39. 490

INTELLIGENS, jólelkű nő,
anyahelyettesnek vagy házi-
kisasszonynak ajánlkozik val-
lások házába. Grosz Rózi, Va-
dász-utca 30. 7372

22 ÉVES urileány üzlethez és
házimunkához értő állást ke-
res. „Vidékre is” jelígre a
kiadóba. 7368

ÁRVALEÁNY elmenne nevelő-
nőnek, gyermekleányának, vagy
étkezdébe kiszolgálónak. Je-
lige: „Árvalány 25”. 491

KÜLÖNFÉLE

FREGOLIA, szabadalmazott
hosszabbítható ruhazárító,
minden mértékben kapható.
Hunyadi-ter 7. Breszlauer.
Telefon: 160-80. 8643

ORTH, husvéti liszt lesütését
legjutányosabban vállalom,
kész pászka olcsó árban kap-
ható. Epstein Sándor, Tisza-
fűd. 7373

ADÁS-VÉTEL

VASBUTORT, rézbutort, gyer-
mekágyat, gyermekkoszt, sod-
ronybetéteket, matracokat leg-
jobb kivitelben, legolcsóbb
gyári áron szállít Klein
Gyula és Társa Asbutorgyára.
Dob-utca 58. Javításokat válla-
lunk. 9419

Engel és Gottesmann
Budapest, V., Vilmos császár-ut 2. és Deák-ter 1, az udvarban
bel- és külföldi uri és női
szövet - különlegességek
nagyban és kicsinyben
Telefon: 52-14

SIRKÖVEK
PFEIFER és HESZKY
KŐFARAGÓMESTEREK
BUDAPEST, X., KOZMA-U. 7.
UTJEMETŐ, VILLAMOSMÉGÁLLÓ
TELEFON: J. 59-61
מציבה